

CILJNI RAZISKOVALNI PROGRAM »NAŠA HRANA, PODEŽELJE IN NARAVNI VIRI«

**PROCES SPREMEMBE IN DOPOLNITVE NACIONALNEGA
GOZDNEGA PROGRAMA (V4-2219)**

The process of adjusting and complementing the National Forest Program

2022-2024

VSEBINSKO POROČILO – študija

Anže Japelj, Marko Kovač, Janez Zafran, Tjaša Baloh, Boris Rantaša, Pia Höfferle, Barbara Piškur, Špela Ščap, Nike Krajnc, Špela Pezdevšek Malovrh, Zala Uhan

Ljubljana, oktober 2024

Datum: oktober 2024

Izveček: ta dokument zajema vsebinsko poročilo o projektu Proces spremembe in dopolnitve nacionalnega gozdnega programa, ki je potekal dve leti (2022-2024) in je vključeval sodelavce Gozdarskega inštituta Slovenije ter Odd. za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire na Biotehniški fakulteti. Je priloga zaključnega poročila, hkrati pa ima tudi to poročilo 15 prilog – delni rezultati oziroma mejniki projekta, ki so prevedeni v Programu projekta s časovnico. Vsebinsko poročilo je celovita predstavitev rezultatov projekta, ki so umeščeni v kontekst ciljev projekta in so opisani tako, da so izpostavljeni tisti njihovi bistveni elementi, ki sestavljajo skupen izid projekta oziroma projektni predlog: strateški proces nacionalnega gozdnega programa. Ta je prvenstveno namenjen Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki bo ob morebitnem postopku spremembe in dopolnitve NGP strateški proces najverjetneje zagnalo in ga tudi koordiniralo. Ravno zaradi uporabniškega težišča projekta je tudi vsebinsko poročilo pripravljeno v smislu petih faz, ki jih bo v strateškem procesu NGP potrebno načrtovati ter nato izvesti. Te so zasnovane kot posamezni koraki v procesu. Poročilo vsebuje tudi opis zgodovinskega razvoja koncepta NGP ter kontekst NGP v Sloveniji in hkrati podaja predstavitev ključnih zakonodajnih in strateških zavez, ki morajo biti v strateški proces NGP vključene.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	9
1.1	Opis problema in ciljev projekta.....	9
1.2	Prispevek projekta slovenskemu gozdarstvu	13
1.3	Struktura poročila.....	13
2	KONTEKST NACIONALNIH GOZDNIH PROGRAMOV	14
2.1	Bistvene strateške politike	15
2.1.1	Globalni okvir	15
2.1.2	Evropski okvir.....	15
2.1.3	Nacionalni okvir.....	16
2.2	Nacionalne gozdarske strategije drugih držav	18
2.3	Nacionalni gozdni program v Sloveniji	20
3	STRATEŠKI PROCES NGP v okviru GOZDNEGA DIALOGA.....	24
3.1	PRVA faza: vzpostavitev procesa NGP	33
3.2	DRUGA faza: prilagodljivo načrtovanje strateškega procesa NGP	34
3.3	TRETJA faza: Prilagodljivo načrtovanje vsebin NGP.....	39
3.3.1	Tematske delovne skupine	39
3.3.2	Ocena stanja ter določanje ukrepov in pogojev za uresničevanje strateških ciljev	40
3.3.3	Kontekst nalog tematskih delovnih skupin	43
3.3.4	Strateški dokument NGP.....	45
3.4	ČETRТА faza: Implementacija in komuniciranje rezultatov	47
3.5	PETA faza: Spremljanje in evalvacija strateškega procesa NGP.....	49
4	VIRI	51
5	Priloge.....	53

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Prikaz prispevka delnih rezultatov projekta (mejniov) k ciljem projekta.....	12
Preglednica 2: Obstoječi NGP v drugih državah z oznako obdobja trajanja, povzetkom namenov NGP ter oznako pripravljavca	18
Preglednica 3: Prikaz razmerja med doseganjem izidov in štiri oblike NGP	29
Preglednica 4: Prikaz vsebine posameznih korakov prve faze procesa NGP	33
Preglednica 5: Opredelitev lastnosti glede na vpliv in zanimanje ključnih deležnikov udeleženih v strateški proces NGP	33
Preglednica 6: Prikaz vsebine posameznih korakov druge faze procesa NGP	34
Preglednica 7: Primer vsebine participativne razprave z deležniki na okrogli mizi v okviru gozdnega dialoga	36
Preglednica 8: Prikaz štirih scenarijev iskanja kompromisa glede na probleme in cilje	37
Preglednica 9: Prikaz vsebine posameznih korakov tretje faze procesa NGP	39
Preglednica 10: Pregled strateških tem povzetih iz nacionalnih in EU strateških dokumentov po merilih trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in po komponentah trajnosti	41
Preglednica 11: Primer uvrstitve organizacij v tematske delovne skupine glede na raziskovalno in strokovno raziskovalno področje po sistemu <i>Helsinških meril</i>	43
Preglednica 12: Prikaz vsebine posameznih korakov četrte faze procesa NGP	47
Preglednica 13: Prikaz predloga kazalnikov z oznako, imenom in enotami posameznih kazalnikov	48
Preglednica 14: Prikaz vsebine posameznih korakov zadnje faze procesa NGP.....	49

POVZETEK

Naraščajoči izzivi manka trajnostnega upravljanja gozdov v svetu so, tako kot podobne težave v drugih sektorjih rabe naravnih virov, ustvarjali potrebo po celovitem, strateškem pristopu reševanju problematike. Močan zagon je pomenila svetovna Združenih narodov o okolju in razvoju (UNCED) v Riu leta 1992, ki je tudi drugače pomenila prelomni trenutek v načinu upravljanja naravnih virov oziroma okolja. Ključno mednarodno vlogo pri razvoju koncepta nacionalnih gozdnih programov (NGP) sta imela Medvladni panel za gozdove (*Intergovernmental Panel on Forests – IPF*), ki je deloval med 1995 in 2000 ter Medvladni forum Združenih narodov o gozdovih (*Intergovernmental Forum on Forests – IFF*), ki ga je nasledil, in nato prerasel v današnji Forum Združenih narodov o gozdovih (*United Nations Forum on Forests – UNFF*). Skozi aktivnosti obeh je nastala celovita množica smernic in priporočil za uresničevanje NGP.

V Sloveniji je zgodovina strateškega načrtovanja gospodarjenja z gozdovi relativno bogata, saj se je ideja o nacionalnem gozdarskem načrtu pojavila že leta 1953, a ideja nikoli ni bila uresničena. Leta 1991 ja bila s predlogom Zakona o gozdovih znova predvidena priprava gozdnogospodarskega načrta Slovenije, v katerem naj bi se na podlagi takratnega stanja gozdov določili cilji in splošne usmeritve za doseganje trajnosti gozdov in vseh njihovih funkcij. Kasneje je bila dikcija spremenjena in v 6. čl. različica zakona iz leta 1993 je bil opredeljen pojem program razvoja gozdov. Strateški dokument s takim imenom je bil sprejet leta 1996, določal pa je nacionalno politiko sonaravnega gospodarjenja z gozdovi. Dobrih deset let kasneje je po dolgem participativnem postopku priprave izhodišč državni zbor leta 2007 sprejel novo različico NGP – Resolucijo o nacionalnem gozdnem programu. Ta je krati že povzegal evropske zaveze ter pristop vse-evropskih meril in kazalnikov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi MCPFE.

Zakon o gozdovih v 2. ods. 7. čl. predvideva, da se NGP spreminja in dopolnjuje v skladu s spremembami v gozdovih in s spremenjenimi pogoji gospodarjenja. Izhodišče raziskovalnega projekta programa CRP Proces spremembe in dopolnitve nacionalnega gozdnega programa (V4-2219) so bile ravno spremembe tako v ekoloških razmerah v gozdovih kot socio-ekonomski dejavniki v gozdarskem sektorju. Izjemne ujme v zadnjih desetih letih, vedno pogostejši primeri tujerodnih invazivnih organizmov ter pomembne spremembe poslovnega okolja v gozdarstvu z ustanovitvijo državnega gozdarskega podjetja verjetno terjajo nujne dopolnitve aktualnega NGP.

Poleg naštetih notranjih dejavnikov sprememb so v tem kontekstu pomembne tudi mnoge nove zaveze politik Evropskega zelenega dogovora. Tri še precej sveže EU strategije (za gozdove, za biotsko pestrost in za tla) so le nekatere, katerih usmeritve bo potrebno vtakati v prihodnji razvoj gozdarstva v Sloveniji, pomembni sta tudi pobudi o strateških načrtih ter sistemu spremljanja stanja gozdov na evropski ravni.

Upoštevajoč zgoraj nanizana izhodišča smo v projektu pripravili celovit predlog strateškega procesa NGP skozi katerega bi bilo mogoče na način s participacijo vseh ključnih deležnikov pripraviti dopolnitve in spremembe slovenskega NGP. Ta predlog temelji na 5 bistvenih predpostavkah, ki izhajajo iz teorije strateškega načrtovanja ter mednarodnih priporočil za

pripravo nacionalnih gozdarskih strategij. Usmeritve za oblikovanje predloga procesa smo črpali tudi iz izsledkov projektne konference, ki smo jo izvedli z udeležbo mnogih relevantnih deležnikov v Sloveniji.

Predlog strateškega procesa NGP vključuje pet medsebojno povezanih faz, ki tvorijo neprekinjen proces. Prva je inicialna, kjer se sproži pobuda za začetek procesa in opredelijo deležniške skupine, ki morajo sodelovati. Druga faza je pripravljalna, v kateri se vzpostavi ključna infrastruktura, potrebna za izvedbo strateškega procesa NGP – organizacijske oblike za vključevanje deležnikov ter temeljni okvir za določanje problemov in področij, ki morajo biti obravnavani v NGP. V tej fazi se tudi določi način, kako bo strateški proces potekal v okviru gozdnega dialoga. Tretja faza je prelomna, saj se oblikujejo tematske delovne skupine strokovnjakov, ki splošne prispevke širokih razprav umestijo v kontekst analize trenutnega stanja in nato oblikujejo sistem strateških ciljev, ukrepov in pogojev za njihovo uresničitev. V tej fazi se pripravi tudi strateški dokument, katerega strukturo predlagamo. Naslednji dve fazi sta implementacijska in evalvacijska. V četrti fazi se na podlagi strateškega dokumenta pripravijo operativni programi za uresničevanje strategije, kar pomeni, da se določi časovnica ukrepov ter potrebni človeški in finančni viri. Na podlagi sistema kazalnikov trajnostnega upravljanja gozdov se spremlja učinke izvajanja NGP. V zadnji, peti fazi se oceni tudi uspešnost participacije deležnikov. Predlagamo sistem elementov za izvedbo te ocene in podajamo stroškovno simulacijo celotnega strateškega procesa NGP. V celotni shemi predlagamo tudi vlogo celovite presoje vplivov na okolje (CPVO).

SUMMARY

The growing challenges due to the lack of sustainable forest management worldwide, similar to issues in other sectors of natural resource use, have garnered the need for a comprehensive and strategic approach to addressing these problems. A significant impetus was provided by the United Nations Conference on Environment and Development (UNCED) in Rio in 1992, which marked a pivotal moment in the way natural resources and the environment are managed. The Intergovernmental Panel on Forests (IPF), which operated between 1995 and 2000, and its successor, the Intergovernmental Forum on Forests (IFF), which evolved into the current United Nations Forum on Forests (UNFF), played a crucial international role in developing the concept of national forest programs (NFP). Through the activities of both, a comprehensive set of guidelines and recommendations for the implementation of NFPs was developed.

The history of strategic forest management planning in Slovenia is relatively rich, as the idea of a national forestry plan emerged as early as 1953, although it was never realized. In 1991, the proposal of the Forest Act once again envisaged the preparation of a forest management plan for Slovenia, which was to set goals and general guidelines for achieving the sustainability of forests and all their functions based on the state of the forests at that time. Later, the wording was changed, and in the 1993 version of the law, the concept of a forest development program was defined in Article 6. A strategic document with this name was adopted in 1996, outlining the national policy for sustainable forest management. More than ten years later, after a extensive participatory process of preparing the foundations, the National Assembly adopted a new version of the NFP in 2007 – the Resolution on the National Forest Program. This document already incorporated European commitments and the approach of pan-European criteria and indicators for sustainable forest management (MCPFE).

The Forest Act, in the second paragraph of Article 7, stipulates that the NFP (National Forest Program) is to be amended and supplemented in accordance with changes in the forests and altered management conditions. The basis for this research project of the CRP program “Process of Changes and Amendments to the National Forest Program (V4-2219)” were precisely the changes in ecological conditions in the forests as well as socio-economic factors in the forestry sector. Exceptional natural disasters in the last ten years, the increasing frequency of invasive alien species, and significant changes in the business environment in forestry with the establishment of a state forestry company likely necessitate urgent amendments to the current NFP.

In addition to the aforementioned internal drivers of change, many new commitments from the European Green Deal policies are also important in this context. Three relatively recent EU strategies (for forests, biodiversity, and soil) are just some of the directives that will need to be integrated into the future development of forestry in Slovenia. The initiatives on strategic plans and the system for monitoring the state of forests at the European level are also significant.

Taking into account the above-mentioned foundations, we have prepared a comprehensive proposal for the strategic process of the NFP (National Forest Program) through which it would be possible to prepare amendments and changes to the Slovenian NFP with the participation of all key stakeholders. This proposal is based on five essential assumptions derived from strategic

planning theory and international recommendations for the preparation of national forestry strategies. The guidelines for shaping the process proposal were also drawn from the findings of the project conference, which we conducted with the participation of many relevant stakeholders in Slovenia.

The proposal for the strategic process of the NFP (National Forest Program) includes five interrelated phases that form a continuous process. The first phase is the initial phase, where the initiative to start the process is launched and the stakeholder groups that need to participate are identified. The second phase is preparatory, in which the critical infrastructure necessary for the implementation of the strategic process of the NFP is established – organizational forms for stakeholder involvement and the basic framework for identifying problems and areas that need to be addressed in the NFP. In this phase, the method by which the strategic process will take place within the framework of forest dialogue is also determined. The third phase is pivotal, as thematic working groups of experts are formed, which place the general inputs of broad discussions into the context of analysing the current state and then form a system of strategic goals, measures, and conditions for their implementation. In this phase, a strategic document is also prepared, the structure of which we propose. The next two phases are implementation and evaluation. In the fourth phase, operational programs for the implementation of the strategy are prepared based on the strategic document, which means that the timeline of measures and the necessary human and financial resources are determined. The effects of the implementation of the NFP are monitored based on the system of indicators for sustainable forest management. In the final, fifth phase, the success of stakeholder participation is also assessed. We propose a system of elements for conducting this assessment and provide a cost simulation of the entire strategic process of the NFP. In the overall scheme, we also propose the role of the comprehensive environmental impact assessment.

Termini

CPVO	Celovita presoja vplivov na okolje
FAO	<i>Food and Agriculture Organization</i>
FFS	Fitofarmacevtska sredstva
IPF	<i>The Intergovernmental Panel on Forests</i>
IFF	Intergovernmental Forum on Forests
MCPFE	<i>Ministerial Conference on Protection of Forests in Europe</i>
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
NEPN	Celovitem nacionalnem energetske in podnebne načrtu Republike Slovenije
NGP	Nacionalni gozdni program
SDG	Sustainable Development Goals
UNCED	<i>United Nations Conference on Environment and Development</i>
UNFF	<i>United Nations Forum on Forests</i>
UNSPF	<i>United Nations Strategic plan for forests 2017-2030</i>
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije

1 UVOD

1.1 Opis problema in ciljev projekta

Nacionalni gozdni programi (NGP) so postali uveljavljena oblika strateškega načrtovanja razvoja gozdov ter gozdarstva na nacionalnih ravneh. Potreba po tovrstnem pristopu načrtovanja sovpada tudi z okrepitvijo zavesti o nujnosti trajnostnega gospodarjenja z gozdovi globalno, za kar je prelomnica zlasti konferenca Združenih narodov o okolju in razvoju (UNCED)¹, ki je leta 1992 konkretno opredelila bistvene in naraščajoče okoljske, gospodarske in družbene izzive. Ključen pristop reševanja teh problemov naj bi bil trajnostni razvoj s pomočjo mednarodnega povezovanja in sodelovanja, kar je bilo pomembno izhodišče zavezam s konference – Deklaracija o okolju in razvoju iz Ria, Agenda 21, Okvirna konvencija ZN o podnebnih spremembah in Konvencija o biološki raznovrstnosti.

V kontekstu NGP je med temi pomembna Agenda 21, predvsem v poglavju z Izjavo o načelih za globalno soglasje o upravljanju in trajnostnem razvoju vseh vrst gozdov. Ta poudarja potrebo po trajnostnem upravljanju gozdov z namenom ohranjanja in krepitve gozdnih virov za koristi sedanjih in prihodnjih generacij. Ravno v enajstem poglavju Agende 21 je zapisano, da naj bi države:

» ... pripravile in uresničevale ustrezne državne programe gozdarske dejavnosti (national action programmes) in/ali načrte za gospodarjenje, ohranitev in trajni razvoj gozdov. Ti programi in/ali načrti naj bodo usklajeni z drugimi rabami prostora.«

Sprva so bili NGP opredeljeni kot prostovoljni, participativni politični instrumenti, namenjeni spodbujanju trajnostnih praks na nacionalni ravni (Urbanová, 2011). Sčasoma so različne države sprejele različne pristope k NFP, kar odraža različne modele upravljanja in vključenost deležnikov, kot kažejo primerjalne analize po Evropi (Lovrić in sod., 2012; Balest in sod., 2016).

Dodaten oziroma nov zagon so NGP dobili v kontekstu Evropskega Zelenega dogovora, še posebno skozi novo EU strategijo za gozdove do leta 2030², ki poudarja pomen NGP in podobnih strateških procesov. Konkretno nova EU strategija za gozdove teži k:

- bolj usklajenim nacionalnim in evropskim strategijam v kontekstu varstva biotske raznovrstnosti, blaženja podnebnih sprememb in trajnostnega upravljanja gozdov,
- finančni podpori upravljanju z gozdovi, saj predlaga oblikovanje finančnih spodbud zasebnim lastnikom in drugim upravljavcem gozdov za spremenjeno (izboljšano) upravljanje,
- vzpostavitvi celovitega sistema monitoringa in poročanja o stanju gozdov, zato naj bi NGP temeljili oziroma se vsaj posredno naslanjali tudi na vse-evropske kazalnike trajnostnega upravljanja gozdov,

¹ Združeni narodi. Konferenca Združenih narodov o okolju in razvoju (UNCED). <https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992> (9. okt. 2024)

² Evropska Komisija. 2021. Nova strategija EU za gozdove do leta 2030. COM(2021) 572. <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKGP/PROJEKTI/SKP-2021-2027/Strategije/Strategija-za-gozdove.pdf> (9. okt. 2024)

- okrepljenim raziskavam in inovativni dejavnosti na področju ekologije gozdnih ekosistemov ter razvoja nacionalnih strategij za gozdove in gozdarstvo.

Še bolj konkretno je bila zagnana – trenutno mirujoča –, pobuda o pripravi nacionalnih strateških načrtov za gozdove, ravno tako skozi izhodišča nove EU strategije za gozdove. Ta je predvidevala tesno povezavo med strategijami na nacionalni ravni, sistemom monitoringa gozdov (trenutno kot predlog Evropske Komisije) in vzajemnega uresničevanja obeh za zagotavljanje trajnostnega upravljanja z gozdovi na območju EU.

Hkrati globalne podnebne spremembe postajajo vse bolj izrazite in pomembne. Globalno sprejeti Pariški sporazum³, ter dodatne zaveze Evropskega zelenega dogovora za zmanjšanje emisij do 2030 za 55 %⁴ postavljajo gozdove ter gozdarstvo v zahtevne razmere, kjer so globalne strateške zaveze in usklajeno ukrepanje na nacionalni ravni ključno za doseganje podnebnih ciljev. Gozdovi s kapaciteto vezave ogljika v biomasi, znatno prostorsko razširjenostjo in izrazitim več-deležniškim značajem rabe gozdnega prostora so bistven blažilec podnebnih sprememb in hkrati vir mnogih drugih ekosistemskih storitev. In ravno podnebne spremembe so dejavnik, ki močno vplivajo na gozdove. Pojavi invazivnih tujerodnih vrst, suše, silovita neurja in izguba biotske raznovrstnosti avtohtonih vrst imajo na gozdove večji vpliv kot na skoraj vse druge ekosisteme v zmernem pasu. Blažilni in preprečevalni ukrepi ki so običajni v kmetijstvu – namakanje, uporaba FFS, zaščita pred vremenskimi pojavi – se v gozdovih običajno ne uporabljajo, saj so gozdna zemljišča pogosto na težje dostopnih terenih, z manj infrastrukture, hkrati pa je hektarski donos premajhen, da bi upravičil dodatne investicije. To, hkrati z dejstvom, da družba ravno od gozdovi pričakuje (želi) več različnih ES kot od katerega koli drugega ekosistema, upravljanje gozdov močno zaplete. Ilustrativno je to zapisal Bunnell (1999), ki je želel poudariti obilico izzivov s katerimi se sooča gozdarstvo:

“Forestry isn’t rocket science. It is much more complicated.”

Tudi slovenske gozdove so v preteklem desetletju prizadele mnoge ujme, ki so močno vplivale na njihovo stanje, hkrati pa so ti dogodki tudi sprožilci nujnih prihodnjih prilagoditev obravnave gozdov in posledično ukrepov gozdarske politike. Zato je nujno, da se v Sloveniji pripravi nov strateški dokument, ki bo gozdove in gozdarstvo naslavljal v kontekstu spremenjenih socio-ekonomskih razmer in političnih okoliščin. Zakon o gozdovih⁵ namreč v 7. čl. predvideva, da se NGP prenavlja in dopolnjuje vzporedno s spremembami v gozdovih in hkrati v pogojih gospodarjenja z gozdovi.

V besedilu zgoraj smo skušali pokazati, da je prišlo od sprejetja aktualnega NGP (2007) tako v Sloveniji kot v evropskem prostoru do tolikšnih sprememb, da je treba trenutni NGP prenoviti. To zahteva spremembe in dopolnitve, ki jih je potrebno opredeliti skozi participativni

³ EUR-Lex. Pariški sporazum. <https://eur-lex.europa.eu/SL/legal-content/glossary/paris-agreement.html> (10. okt 2024)

⁴ EUR-Lex. Uredba (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma ter o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:32018R0842> (10. okt. 2024)

⁵ Zakon o gozdovih (ZG). Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16, 77/16 in 78/23 – ZUNPEOVE. <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO270> (10. okt. 2024)

postopek posvetovanja z različnimi relevantnimi deležniki oziroma interesnimi skupinami. Ključne izzive, ki narekujejo spremembe in dopolnitve NGP so:

- spremenjene socio-ekonomske in politične razmere v gozdno-lesnem sektorju,
- podnebne spremembe, ki se uresničujejo hitreje od predhodnih pričakovanj,
- politike Zelenega dogovora, ki imajo posredne in neposredne vplive na upravljanje gozdov,
- spremembe organiziranosti gospodarjenja z državnimi gozdovi,
- nastanek novih segmentov zasebnih lastnikov gozdov, ki imajo drugačna pričakovanja od svoje posesti kot tradicionalno,
- pojav vedno novih pričakovanj, ki jih ima do gozda splošna javnost.

Namen projekta *Proces spremembe in dopolnitve nacionalnega gozdnega programa* je pripraviti postopkovne podlage za obnovo slovenskega NGP, kar zajema pripravo (1) pregleda strokovno-političnih izhodišč kot okvira NGP ter predloga postopka obnove NGP s predlogom strateškega dokumenta, in (2) zasnove participativnega postopka s planom vključevanja deležnikov ter stroškovnikom.

Projektne aktivnosti temeljijo predvsem na raziskovalnem delu znotraj projektne skupine, hkrati pa se je ta povezala s strokovnjaki področja NGP v Avstriji, kjer je nacionalni sekretariat delil svoje izkušnje pri ustvarjanju nacionalne gozdarske strategije, nekatera izhodišča pa je črpala tudi iz preteklih raziskovalnih projektov, tako nacionalnih (CPR) kot tujih.

Operativni cilji tega projekta so:

C1: pregled in ocena vpliva aktualnih mednarodnih politik ter zavez Slovenije v kontekstu gospodarjenja z gozdovi.

C2: pregled in ocena vpliva strateških in zakonodajnih določil v povezavi z gospodarjenjem z gozdovi v okviru različnih evropskih politik.

C3: pregled in ocena vpliva strateških usmeritev na gospodarjenje z gozdovi na nacionalni ravni.

C4: evidentirati ključne probleme prihodnjega razvoja slovenskih gozdov in opredeliti možne ukrepe (načine) njihovega reševanja na podlagi presoje stanja oziroma Poročila o izvajanju nacionalnega gozdnega programa.

C5: presoja učinka Resolucije o Nacionalnem gozdnem programu (ReNGP, 2007) na aktualno stanje gozdov in gozdarstva v Sloveniji.

C6: priprava niza ciljev, ukrepov in kazalnikov za spremljanje učinkovitosti ukrepov oziroma doseganja ciljev, ki so usklajeni z mednarodno sprejetimi usmeritvami ter razvojnimi izzivi razvoja gozdov in gozdarstva v Sloveniji.

C7: priprava izhodišč za podporo vključevanja gozdarstva v bio-gospodarstvo v skladu z načeli krožnega gospodarstva.

C8: priprava predloga strukture strateškega dokumenta na področju gozdarstva, ki temelji na sistemu mednarodno priznanih kazalnikov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in politikah, ki sem je zavezala Republika Slovenija

C9: priprava predloga participativnega procesa v okviru gozdnega dialoga, ki je bistvena podlaga za pripravo novega NGP in je hkrati nujna za nadaljevanje gozdnega dialoga v prihodnje.

C10: priprava predloga sistema spremljanja uresničevanja in uspešnosti izvajanja novega NGP.

C11: priprava predloga sistema statističnega spremljanja gozdnega dialoga in nastajanja strateškega dokumenta.

Doseganje nanizanih ciljev je v tem poročilu prikazano tako, da je v besedilu poudarjeno, kateri delni rezultat(i) (mejniki) projekta pomenijo prispevek k doseganju cilja, hkrati pa je to povzeto v poročilu.

Preglednica 1: Prikaz prispevka delnih rezultatov projekta (mejniki) k ciljem projekta

Oznaka mejnika	Naslov mejnika	Prispevek k ciljem
M1.1	Vzpostavljena spletna stran projekta in profil na strokovnih družbenih omrežjih	Koordinacija projekta
M1.2	Začetna projektna konferenca	
M1.3	Zaključna projektna konferenca	
M2.1	Pregled in ocena vpliva aktualnih politik na svetovni (mednarodni) ravni	C1
M2.2	Pregled in ocena vpliva strateških in zakonodajnih določil na ravni različnih politik EU	C2
M2.3	Pregled in ocena strateških usmeritev na gospodarjenje z gozdovi na nacionalni ravni	C3, C5
M3.1	Predlog metodologije za opredeljevanje strateške narave problema ali teme	C4, C6, C7
M3.2	Analiza ReNGP (povzetek rezultatov nacionalnih projektov vezanih na temo ReNGP in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi)	C3, C5
M3.3	Sinteza zakonodajnih in drugih usmeritev za gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C7
M3.4	Tematsko področje A: seznam predlaganih strateških problemov, ciljev, usmeritev in kazalnikov zanje ter morebitnih programov	C4, C6, C7, C10
M3.5	Tematsko področje B: seznam predlaganih strateških problemov, ciljev, usmeritev in kazalnikov zanje ter morebitnih programov	
M3.6	Tematsko področje C: seznam predlaganih strateških problemov, ciljev, usmeritev in kazalnikov zanje ter morebitnih programov	
M3.7	Predlog zgradbe strateškega dokumenta	C8
M3.8	Predlog metodologije za spremljanje implementacije in uspešnosti izvedbe nove strategije	C10
M4.1	Vzpostavljena deležniška delovna skupina	C9
M4.2	Zasnova participativnega procesa s stroškovnikom	C9, C11
M4.3	Zasnova spremljanja participacije	C11

1.2 Prispevek projekta slovenskemu gozdarstvu

Bistven prispevek projekta v kontekstu ciljev je celovit predlog procesa spremembe in dopolnitve NGP v kontekstu že delujočega slovenskega primera gozdnega dialoga, in je lahko podlaga prihodnje prenove NGP. Zajema oba vidika, tako (1) strokovno-vsebinskega s predlogom pristopa strateške prioritizacije ključnih izzivov gozdarstva (politični okvir in razvojne težave) ter strukture strateškega dokumenta, kot tudi (2) participativnega s postopkovnim predlogom vključevanja deležniških skupin ter predlogom finančnega okvira procesa in pristopom spremljanja učinkovitosti vključevanja deležnikov v strateški proces.

1.3 Struktura poročila

Zaključno poročilo je kombinacija izvlečkov rezultatov projekta, ki so bili pripravljani v teku projektnih aktivnostih in priloženi vmesnim vsebinskim poročilom, ter povezovalnega besedila, ki posamezne rezultate umešča v kontekst celovitega predloga procesa spremembe in dopolnitve NGP. Vsebina poročila torej zajema rezultate vseh delovnih sklopov, vendar njegova struktura ne sledi le njihovem zaporedju iz projektnega programa dela s časovnico, ampak se na projekte rezultate referira na mestih, kjer je to relevantno.

Poročilo zajema 3 vsebinska poglavja (ter vire in priloge). Uvodnemu delu, kjer je predstavljen povod za projekt in njegovi cilji, sledi poglavje o kontekstu NGP, kjer je predstavljen razvoj koncepta strateškega načrtovanja razvoja gozdov in gozdarstva in kako aktualne politične pobude ter zaveze vplivajo na ta razvoj. Temu sledi predstavitev rezultatov projekta – predlog strateškega procesa NGP, ki se pretežno odvija skozi koncept gozdnega dialoga in ga utemeljimo skozi pet faz, v vsaki se navežemo tudi na delne rezultate projekta, ki zagotavljajo posamezne komponente procesa.

2 KONTEKST NACIONALNIH GOZDNIH PROGRAMOV

Razvojno ozadje nacionalnih gozdnih programov je prepleteno z mednarodnimi pobudami za uresničevanje oziroma krepitev trajnostnega upravljanja gozdov, a v tem primeru skozi participativno-politični proces, ki ga imenujemo tudi strateški proces. Koncept NGP se je od začetkov zelo razvil, na kar je močno vplivalo mednarodno politično okolje v kontekstu upravljanja naravnih virov in preprečevanja njihove degradacije in hkrati posebnosti gozdarskih sektorjev. V tem smislu so NGP v nekatere države prinesli tudi vsebinske razširitve prioritet gozdarskega sektorja, in sicer so poleg pridobivanja lesa dobile večjo vlogo ekološke in kulturološke teme, kot so blaženje učinkov podnebnih sprememb, ohranjanje vodnega krogotoka, preprečevanje erozije tal, rekreacija na prostem, varovanje ogroženih habitatov itn.

Koncept NGP je sprva požel več pozornosti po konferenci Združenih Narodov o razvoju in okolju (UNCED), ki je 1992 potekala v Rio de Janeiru, kjer je bilo trajnostno upravljanje gozdov izpostavljeno kot globalna strateška prioriteta (Urbanová, 2011; Bisang in Zimmermann, 2002).

V nadaljevanju so imele mednarodne organizacije – predvsem Medvladni panel za gozdove (*Intergovernmental Panel on Forests* – IPF), ki je deloval med 1995 in 2000, Medvladni forum Združenih narodov o gozdovih (*Intergovernmental Forum on Forests* – IFF), ki ga je nasledil, in nato prerasel v današnji Forum Združenih narodov o gozdovih (*United Nations Forum on Forests* – UNFF) – pomembno vlogo pri oblikovanju in zasnovi NGP-jev, saj so v tem kontekstu pripravljale smernice za uresničevanje NGP (Bisang in Zimmermann, 2002). Te smernice predvidevajo:

- Celovit pristop: NGP naj vključujejo vse vidike trajnostnega upravljanja gozdov, vključno z ekološkimi, ekonomskimi in socialnimi vidiki.
- Participativni proces: vključevanje vseh ključnih deležnikov, tudi z lokalnimi skupnostmi, nevladnimi organizacijami in zasebnih sektorjem.
- Medsektorsko sodelovanje: sodelovanje med različnimi sektorji, ki se prepletajo z gozdarstvom oziroma so odvisni od gozdnih virov – kmetijstvo, ribištvo, turizem, energetika, gradbeništvo. To je izjemno pomembno za trajnostno rabo gozdnih virov.
- Prilagajanje: NGP morajo biti prilagodljivi in primerni (strateški proces) za odzivanje na nove izzive, kot so podnebne spremembe, naravne nesreče in dinamika družbeno-ekonomskega okolja.
- Spremljanje in ovrednotenje: neprekinjeno spremljanje uresničevanja strateških prioritet in vrednotenje napredka je bistveno za učinkovito doseganje ciljev NGP.

Nacionalni gozdni program je tako bil prepoznan kot celovit okvir gozdne politike z namenom doseganja trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Sam pojem pomeni generični izraz za široko paleto pristopov k trajnostnemu gospodarjenju na nacionalni ali nižji (regionalni) ravni ob upoštevanju navedenih smernic.

Pomembna institucija je tudi mednarodna Organizacija za prehrano in kmetijstvo (FAO), ki promovira NGP kot strateški proces za medsektorski razvoj in uresničevanje politik (Henry in sod., 2015).

2.1 Bistvene strateške politike

V tem poglavju so obravnavne ključne strateške politike z različnih ravni (globalno, evropsko, nacionalno), ki so ključne za zasnovo strateškega procesa NGP v Sloveniji. Te so izbrane iz večje množice političnih dokumentov, ki se sicer neposredno oziroma posredno dotikajo tudi področja gozdov in gozdarstva, a vsi praktično niso neobhodno pomembni za proces spremembe in dopolnitve nacionalnega gozdnega programa.

2.1.1 Globalni okvir

V globalnem kontekstu ima pomembno vlogo pobuda Strateškega načrta Združenih narodov za gozdove 2017-2030⁶ (UNSPF – *United Nations Strategic plan for forests 2017-2030*), ki zagotavlja globalni okvir za trajnostno upravljanje gozdov ter zaviranja krčenja gozdov in degradacije gozdnih ekosistemov. Pobuda se umešča v vsebinsko širšo Agendo za trajnostni razvoj 2030 in nekatere druge mednarodne dogovore, kot sta Pariški sporazum in Konvencija o biološki raznovrstnosti. Hkrati vodi strateški načrt k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja (SDG – *sustainable development goals*). V okviru pobude nastajajo periodična poročila o doseganju šestih globalnih ciljev strateškega načrta – k temu prispeva oziroma poroča tudi Slovenija⁷. Namen strateškega načrta in sistem ciljev ni v nasprotju z aktualno Resolucijo o nacionalnem gozdnem programu, hkrati pa je to upoštevano tudi pri zasnovi strateškega dokumenta (R3.7) in sistema spremljanja (R3.8) (delna rezultata tega projekta).

2.1.2 Evropski okvir

Bistven je tudi proces *Forest Europe* (Ministrska konferenca o zaščiti gozdov v Evropi (prej MCPFE)), ki predstavlja kontekst evropske politike za trajnostno upravljanje gozdov. V tem smislu je proces zelo uspešen, saj je na ministrskih srečanjih privedel do številnih resolucij, ki so strateške narave in lahko zagotovijo tako upravljalvske usmeritve kot tudi orodja za spremljanje uspešnosti upravljanja. Dve od pomembnejših sta resolucija H1⁸, sprejeta na drugi ministrski konferenci v Helsinkih leta 1993 ter resolucija L2⁹, sprejeta na tretji ministrski konferenci v Lizboni leta 1998. Prva zajema generalne usmeritve za trajnostno gospodarjenje z gozdovi v Evropi, druga pa sistem vse-evropskih meril in kazalnikov trajnostnega upravljanja z gozdovi v Evropi. Podobno kot za Strateški načrt Združenih narodov za gozdove sta oba vidika omenjenih resolucij vključena v delna rezultata R3.7 in R3.8.

Nova Strategija EU za gozdove do leta 2030 je tretja evropska gozdarska strategija in je bistven dokument tudi v kontekstu NGP. Poleg strateških usmeritev za trajnostno in sonaravno gospodarjenje z gozdovi, poudarja tudi pomen gozdov kot obnovljivega naravnega vira za uresničevanje biogospodarstva, razvoja sektorja ne-lesnih gozdnih proizvodov ter gozdnega turizma kot dveh dodatnih dejavnosti, ki lahko prispevata k ustvarjanju novih delovnih mest

⁶ Združeni narodi. Strateški načrt Združenih narodov za gozdove 2017-2030 <https://www.un.org/esa/forests/documents/un-strategic-plan-for-forests-2030/index.html> (10. okt. 2024)

⁷ Združeni narodi. Nacionalna poročila UNFF15. <https://www.un.org/esa/forests/documents/national-reports/unff15/index.html> (10. okt. 2024)

⁸ Resolucija H1 – Splošne smernice za trajnostno upravljanje gozdov v Evropi <https://foresteurope.org/about/ministerial-conferences/helsinki/> (10. okt. 2024)

⁹ Resolucija L2 – Vseevropska merila, kazalci in operativne usmeritve za trajnostno gospodarjenje z gozdovi https://foresteurope.org/publications_type/resolution-l2-pan-european-criteria-indicators-and-operational-level-guidelines-for-sustainable-forest-management/ (10. okt. 2024)

predvsem na podeželju. Hkrati nova strategija izpostavlja nujnost vzpostavitve celovitega okvirja za spremljanje gozdov na ravni EU in uvedbe enotnega strateškega načrtovanja za gozdove in celoten gozdarski sektor. Uvedba strateškega načrtovanja je predvidena na ravni zakonodajnega predloga, ki pa do sedaj še ni pripravljen. Strateški načrti naj bi zajemal strateško vizijo držav članic za gozdove in gozdarstvo v nacionalnih okvirih. Dokumenti bi bili pripravljeni relativno avtonomno in ne bi potrebovali potrditve Komisije, bi pa bili po zasnovi enaki oziroma usklajeni, ker bi olajšalo evalvacijo napredka posameznih članic v vse-evropskem kontekstu. V tem smislu je pobuda pomembna tudi za strateški proces NGP, saj bi bilo smiselno, da sta strateški načrt v okviru pobude nove strategije in struktura strateškega dokumenta NGP harmonizirana. Naša ocena je, da razen glede uveljavitve novega strateškega načrta ter cilji, usmeritve in ukrepi, v Novi strategiji EU za gozdove do 2030 ni bistvenih elementov, ki jih že do sedaj nebi obravnavala Resolucija o nacionalnem gozdnem programu ter njej pripadajoči operativni programi. Glede na dosedanjo uveljavitev zakonskih dokumentov v tej zvezi ter še vedno negativen odziv držav članic glede uveljavitve posebnih (dodatnih) strateških načrtov na nacionalni ravni pa je velika verjetnost, da se bo EU strategija za gozdove v tem delu realizirala kor definiranje nabora kazalnikov, za katere pa se bodo podatki pridobivala na način kot do določa predlog vzpostavitve vse-evropskega sistema spremljanja gozdov (*Proposal for a Regulation on a monitoring framework for resilient European forests*).

2.1.3 Nacionalni okvir

Usmeritve skupine nacionalnih politik je pomembnih za pripravo NGP, so pa med njimi najpomembnejše strateške smernice kmetijske, podnebne in naravovarstvene politike. Vsa tri področja se namreč močno prepletajo z gozdarstvom, predvsem v smislu kako naj upravljanje gozdov prispeva k uresničevanju ciljev razvoja podeželja, blaženja podnebnih sprememb in varovanja narave.

Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023-2027¹⁰ vključuje nekaj vsebin, ki se neposredno navezujejo na gozdarstvo, in sicer (1) povečevanje produktivnosti, konkurenčnosti ter tehnološki razvoj v gozdarstvu, (2) razvoj verig vrednosti preskrbe s hrano ter spodbujanje lokalnih trgov, (3) prilagajanje podnebnim spremembam v kmetijstvu in gozdarstvu, (4) obnova gozdov po naravnih nesrečah in neugodnih vremenskih razmerah, (5) ohranjanje in izboljšanje biotske raznovrstnosti gozdnih habitatov in vrst, (6) spodbujanje digitalizacije in krepitev kompetenc v kmetijstvu in gozdarstvu, (7) krepitev protipožarnega varstva v gozdovih. Vsi naštetni elementi so hkrati tudi finančno podprte intervencije, ki jih v gozdarstvu financira skupna kmetijska politika.

Dolgoročna podnebna strategija Slovenije 2050¹¹ zrcali zaveze Slovenije v sklopu Pariškega sporazuma in se implementira v Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)¹², ki je dejansko akcijski načrt za izvedbo strategije. Strategija

¹⁰ Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 <https://skp.si/skupna-kmetijska-politika-2023-2027> (10. okt 2024)

¹¹ Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (ReDPS50). Uradni list št. 119/21 in 44/22 – ZVO-2 <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=RESO131> (10. okt 2024)

¹² Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN) <https://www.energetika-portal.si/dokumenti/strateski-razvojni-dokumenti/nacionalni-energetski-in-podnebn-nacrt/dokumenti/> (10. okt. 2024)

definira tudi sektorske cilje, ki naj bi prispevali k doseganju neto ničelnih emisij oziroma podnebni nevtralnosti. Za gozdarstvo so najbolj konkretne usmeritve in cilji v okviru sektorja LULUCF ter rabe obnovljivih virov energije (OVE), kjer so izpostavljeni (1) vzdrževanje in povečevanje ponorov in zalog ogljika v biomasi in tleh, (2) predelava domačega lesa in proizvodnja lesnih proizvodov, (3) zmanjševanje širjenja naselij oziroma stopnje pozidanosti, (4) ohranjanje biotske raznovrstnosti, (5) izkoriščenost potenciala za skladiščenje ogljika v gozdnih in kmetijskih tleh, (6) izkoriščenost potenciala za skladiščenje ogljika v gozdnih in kmetijskih tleh, (7) zagotavljanje biomaterialov za nadomeščanje fosilnih in ogljično intenzivnih materialov.

V Resoluciji o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030¹³ (NPVO) je zapisano da gozdovi niso posebej obravnavani v tem dokumentu, ker to zagotavlja Resolucija o Nacionalnem gozdnem programu. V kontekstu varstva narave je bistven tudi Program upravljanja območij Natura 2000¹⁴ (PUN), ki opredeljuje načine izvajanja ukrepov varstva narave tudi za področje gozdarstva. Tovrstno upravljanje se pretežno izvaja skozi gozdnogospodarske načrte, ki so opredeljeni kot sicer sektorski načrti, ki so potrebni za varstvo varovanih območij gozda. Izrecnega sklicevanja na NGP v PUN ni.

Aktualne, zgoraj opisane, politike niso nikjer v konkretnem nasprotju z aktualno Resolucijo o nacionalnem gozdnem programu saj resolucija že sedaj vključuje bistvene usmeritve globalnih, evropskih in relevantnih nacionalnih strateških dokumentov. Dejstvo je, da na področje gozdov in gozdarstva neprestano posegajo nove politike in strateške usmeritve, zlasti s področja ohranjanja narave oziroma biotske raznovrstnosti, razvoja bioekonomije ter še posebno klimatskih sprememb in s tem povezanih ponorov ogljika v gozdovih. Paleta vseh strateških usmeritev, vezanih na gozdove, se tako hitro širi in prav to področje bo pri pripravi novega strateškega dokumenta predstavljalo poseben izziv in zahtevalo postavitev določenih nacionalnih prioritet. Z vidika priprave novega strateškega dokumenta pa bo treba upoštevati predvsem EU zakonodajo, ki se bo uveljavila na podlagi sprejete Nove Strategije EU za gozdove do leta 2030, trenutno (oktober 2024) je v postopku sprejemanja predlog vzpostavitve vse-evropskega sistema spremljanja gozdov (že omenjeni *Proposal for a Regulation on a monitoring framework for resilient European forests*)¹⁵, ki bo prinesel nov okvir, predvsem v smislu sistema kazalnikov spremljanja doseganja ciljev strateških prioritet. Nabor kazalnikov bo ključen za primerjavo nacionalnih strateških dokumentov s področja gozdarstva ter tudi za usmerjanje tega področja na ravni EU.

¹³ Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (ReNPVO20–30). Uradni list RS, št. 31/20 in 44/22 – ZVO-2. <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ODLO1985> (10. okt. 2024)

¹⁴ Program upravljanja območij Natura 2000 <https://natura2000.gov.si/natura-2000/natura-2000-v-sloveniji/program-upravljanja/> (10. okt 2024)

¹⁵ Evropska Komisija. 2023. Proposal for a Regulation on a Forest Monitoring Framework. https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-regulation-forest-monitoring-framework_en?prefLang=sl (10. okt. 2024)

2.2 Nacionalne gozdarske strategije drugih držav

Sprva so bili NGP obravnavani kot prostovoljni, participativni politični instrumenti, sčasoma pa so jih nekatere države sprejele, vendar v kontekstu različnih pristopov, ki zrcalijo raznolike modele upravljanja gozdnih virov in vključenosti deležnikov (Urbanová, 2011; Lovrić in sod., 2012). Ravno raznolikost zrcali proceduralne kontekste različnih držav in poudarke v smislu sistema planiranja rabe naravnih virov. To pomeni, da je NGP-ji po različnih državah med seboj ločijo predvsem po njihovi (1) instrumentalni vrednosti, ki poudarja pripravo načrta za politiko in njeno uresničevanje, ter (2) komunikacijski vlogi, ki se osredotoča predvsem na sam načrtovalski proces. V nadaljevanju podajamo pregled obstoječih NGP po nekaterih drugih državah.

Preglednica 2: Obstoječi NGP v drugih državah z oznako obdobja trajanja, povzetkom namenov NGP ter oznako pripravljavca

DRŽAVA	Naziv dokumenta	Obdobje trajanja	Namen NGP	Pripravljavec dokumenta
Hrvaška	Nacionalna gozdna politika in strategija ¹⁶	2003 -	Trajnostno gospodarjenje z gozdovi, varstvo gozdnih virov, ohranjanje biotske pestrosti, prilagajanje na podnebne spremembe, spodbujanje socio-ekonomske koristi gozdov ter raziskave in izobraževanje	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo
Češka	Nacionalni gozdni program ¹⁷	2008 - 2013	Trajnostno gospodarjenje z gozdovi, razvoj lesnih in ne-lesnih funkcij gozdov, ohranjanje in povečanje biotske pestrosti v gozdnih ekosistemih, podpora proizvodnji in uporabi neobdelanega lesa, upravljanje gozdov na zavarovanih območjih in varstvo gozdnih ekosistemov pred škodljivimi dejavniki.	Ministrstvo za kmetijstvo
Slovaška	Nacionalni gozdni program ¹⁸	2025-2030	Trajnostno upravljanje gozdnih virov, varstvo in obnova gozdnih ekosistemov, izboljšanje zdravja in odpornosti gozdov, spodbujanje družbeno-	Ministrstvo za kmetijstvo in razvoj podeželja

¹⁶ FAOLEX Database. Croatia. National forestry policy and strategy. <https://www.fao.org/faolex/results/details/en/c/LEX-FAOC145591> (1. okt. 2024)

¹⁷ Nacionalni gozdni program – Češka. https://mze.gov.cz/public/portal/-q321963---eiMaR7Af/narodni-lesnický-program-pro-období-do?_linka=a235687 (1. okt. 2024)

¹⁸ Nacionalni gozdni program – Slovaška. <https://www.mpsr.sk/narodny-lesnický-program-slovenskej-republiky-pre-obdobie-rokov-2025-2030-lesy-pre-spolocnosť---19110> (1. okt. 2024)

			gospodarskih funkcij, povezanih z gozdarstvom in povečanje biotske pestrosti v gozdovih.	
Finska	Nacionalna gozdna strategija ¹⁹	2023-2035	Krepitev trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, varstvo in ohranjanje biotske pestrosti in zagotavljanje ekosistemskih storitev, krepitev vloge gozdov pri blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, krepitev konkurenčnosti gozdarskega sektorja ter spodbujanje biogospodarstva in krožnega gospodarstva.	Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo
Nemčija	Nacionalna gozdna strategija ²⁰	2021-2050	Prilagajanje gozdov na podnebne spremembe, varstvo biotske pestrosti in habitatov, trajnostno upravljanje gozdnih virov, promocija gozdov kot ponorov ogljika, spodbujanje uporabe lesa v gradbeništvu, vključevanje varstva narave v gozdarske prakse, podpora podeželskemu gospodarstvu z delovnimi mesti in prihodki, povezanimi z gozdom.	Zvezno ministrstvo za prehrano in kmetijstvo
Italija	Nacionalna gozdna strategija ²¹	2022-2042	Varstvo in povečanje odpornosti gozdov, krepitev trajnostnega gospodarjenja in večnamenske vloge gozdov, izboljšanje učinkovitosti rabe gozdnih virov za trajnostni razvoj, blažitev podnebnih sprememb, prilagajanje na podnebne spremembe, podpora podeželskim skupnostim	Ministrstvo za kmetijstvo, prehrano in gozdarstvo

¹⁹ Nacionalna gozdna strategija – Finska. <https://mmm.fi/en/nfs2035/documents-and-reports> (1. okt. 2024)

²⁰ Nacionalna gozdna strategija – Nemčija.

https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/DE/Wald/Waldstrategie2050.pdf?__blob=publicationFile&v=10 (1. okt. 2024)

²¹ Nacionalna gozdna strategija – Italija. <https://www.etifor.com/en/updates/national-forestry-strategy/> (1. okt. 2024)

Avstrija	Nacionalna gozdna strategija ²²	2020 -	Trajnostno gospodarjenje z gozdovi, povečanje odpornosti gozdov na podnebne spremembe, spodbujanje večnamenskosti gozdov, varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti gozdov, krepitev dejavnosti povezanih z ekonomsko vlogo gozdov, izboljšanje izobraževanja in raziskav na področju gozdarstva, povečanje ozaveščenosti in vključenosti javnosti	Zvezno ministrstvo za kmetijstvo, regije in upravljanje voda
Velika Britanija	Gozdarski standard Združenega kraljestva 2023 ²³	2024 -	Trajnostno gospodarjenje z gozdovi, ohranjanje in krepitev odpornosti gozdov, krepitev ekosistemskih storitev, obravnavanje vplivov podnebnih sprememb, spodbujanje povečanja površin gozdov, varstvo in ohranjanje biotske pestrosti, spodbujanje trajnostne proizvodnje lesa in lesne industrije	Škotska vlada, valižanska vlada, izvršilni organ Severne Irske ter vlada Združenega kraljestva

2.3 Nacionalni gozdni program v Sloveniji

V slovenski gozdarski zakonodaji se je ideja o nacionalnem gozdarskem načrtu pojavila že leta 1953 (Šinko in Winkler, 1998), ki je bila v noveliranem zakonu o gozdovih določba o dolgoročnem republiškem gozdnogospodarskem načrtu, vendar ta ni bil nikoli pripravljen. Kasneje, leta 1991 je bilo s predlogom zakona o gozdovih znova predvidena izdelava gozdnogospodarskega načrta Slovenije, v katerem naj bi se na podlagi takratnega stanja gozdov določili cilji in splošne usmeritve za doseganje trajnosti gozdov in vseh njihovih funkcij. Leto kasneje je bila dikcija preoblikovana v smislu priprave Programa razvoja gozdov Slovenije, v sprejeti različici zakona iz leta 1993 pa je bila nato ta tudi sprejeta. Zakon o gozdovih (1993) je torej v 6.čl. opredelil pojem program razvoja gozdov Slovenije in urejal program skupaj z gozdnogospodarskimi načrti, kot podlago za gospodarjenje z gozdovi. S Programom razvoja gozdov Slovenije²⁴ so se določili nacionalna politika sonaravnega gospodarjenja z gozdovi,

²² Nacionalna gozdna strategija – Avstrija. <https://info.bml.gv.at/en/topics/forests/the-austrian-forest-dialogue/austrian-forest-strategy-2020.html> (1. okt 2024)

²³ Gozdarski standard Združenega kraljestva 2023. <https://www.gov.uk/government/publications/the-uk-forestry-standard> (1. okt 2024)

²⁴ Program razvoja gozdov v Sloveniji (NPRG). Uradni list RS, št. 14/96. <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=NACP20> (10. okt 2024)

usmeritve za ohranitev in razvoj gozdov ter pogoji za njihovo izkoriščanje oziroma večnamensko rabo (7. čl.). Program razvoja gozdov Slovenije je bil sprejet leta 1996.

Druga, in še vedno aktualna različica NGP, je Resolucija o nacionalnem gozdnem programu²⁵ (ReNGP), ki je državni zbor sprejel leta 2007. Ta je nastala v okviru participativnega procesa, ki ga je zagnalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, razlogi za njeno pripravo pa so bili predvsem: (1) uspešno uresničevanje nalog preteklega Programa razvoja gozdov (1996), (2) pojav novih izzivov v gozdarstvu in upravljanju gozdov, (3) spremembe zakonodaje na področju varstva okolja in ohranjanja narave, (4) spremembe družbenega okolja, ter (5) vključitev Slovenije v Evropsko Unijo iz česar med drugim izhaja tudi načelna zaveza k procesu Ministrske konference o varstvu gozdov v Evropi (tedaj MCPFE, sedaj *Forest Europe*) – resolucija št. 1 Ministrske konference iz 2003 (Dunaj), ki je NGP opredelila kot širok proces odločanja vseh zainteresiranih deležnikov za področju gozdarskih politik in strateških dokumentov, ki obravnavajo gozdove.

Participativni proces priprave NGP je koordinirala delovna skupina v kateri so bili predstavniki vladnih in nevladnih organizacij, ki so bile povezane z gozdarstvom. Skupina je obravnavala uspešnost izvedbe Programa razvoja gozdov Slovenije, ter opredelila vsebinske teme NGP.

Poleg te skupine je MKGP oblikovalo tudi skupino za pripravo komunikacijskega načrta za NGP, ki bo hkrati služil kot podlaga za: (1) obveščanje javnosti in popularizacije NGP, (2) organizacijo participativnega procesa, (3) nadzor nad moderacijo participativnega procesa, (4) pripravo presoje učinkovitosti izvedbe participativnega procesa NGP. Komunikacijski načrt se je uresničeval skozi serijo delavnic, ki jih je koordinirala Zveza gozdarskih društev Slovenije.

Razvoj NGP v Sloveniji kot procesa

V Sloveniji se NGP kot proces se še ni formaliziral. Lahko pa trdimo, da se celoten koncept priprave ukrepov gozdne politike oblikuje v širšem procesu, ki je v posameznih primerih (sprejemanje zakonodaje in načrtov za gospodarjenje z gozdovi) po posameznih fazah precej formaliziran ali pa so se pri tem vzpostavile nekatere pozitivne prakse (posvetovalna telesa ministra npr. Svet za gozdno-lesno verigo, različne delovne skupine, sodelovanje z interesnimi združenji...). NGP je razumljen in tudi v praksi deloma vzpostavljen v smislu, kot je definiran v kontekstu procesa *Forest Europe* in sicer, da predstavlja participativni, celovit, medsektorski in interaktivni proces javno-političnega planiranja, izvajanja, monitoringa in evalvacije na nacionalni in regionalni ravni z namenom izboljšati trajnostno gospodarjenje z gozdovi. Iz nekaterih vladnih dokumentov (npr. Operativni program za izvajanje nacionalnega gozdnega programa za obdobje 2022–2026) je razvidno, da se komuniciranje in usklajenost delovanja vseh sodelujočih deležnikov na področju gozdov, gozdarstva in upravljanja divjadi kljub pozitivnim premikom še ni optimalno in, da so na tem področju potrebne izboljšave. Kot ključen element pri tem je izpostavljen razvoj in izvajanje trajnega in formalnega t.i. gozdnega dialoga znotraj NGP kot procesa. Vzpostavitev gozdnega dialoga je cilj, ki predstavlja formalizacijo NGP v obliki trajnega, organiziranega in strukturiranega dialoškega

²⁵ Resolucija o nacionalnem gozdnem programu (ReNGP). Uradni list RS, št. 111/07.
<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=RESO56> (10. okt. 2024)

proces, v katerem sodelujejo reprezentativni z gozdom povezani deležniki. Glede na potrebe se odzivajo na ključne aktualne teme gozdne politike in zadeve povezane z njo ter tako predstavljajo svoje interese, povezane z gozdom in gozdarstvom. Trenutno ni zaznati večjih aktivnosti, ki bi vodile do uresničitve tega cilja.

Sedaj veljaven NGP se v Sloveniji uresničuje v kompleksnem kontekstu, zato je karseda celovita predstavitev teh razmer pomembna. V kontekst zajemamo relevantne postopke in deležniške skupine, ki so bistvene za uspešno uresničevanje strateških ciljev NGP. Različne deležniške skupine imajo namreč svoje, včasih izrazito parcialne interese, ki jih želijo uresničiti. To jim bolj ali manj omogočajo obstoječi odnos med deležniki, pri čemer se ti razlikujejo v pogajalskih izhodiščih in moči odločanja ter uresničevanja odločitev. Uveljavljeni postopki so v tem smislu (zelo splošno) komunikacijski kanali preko katerih lahko opredelijo svoje interese in načine kako jih želijo uresničiti.

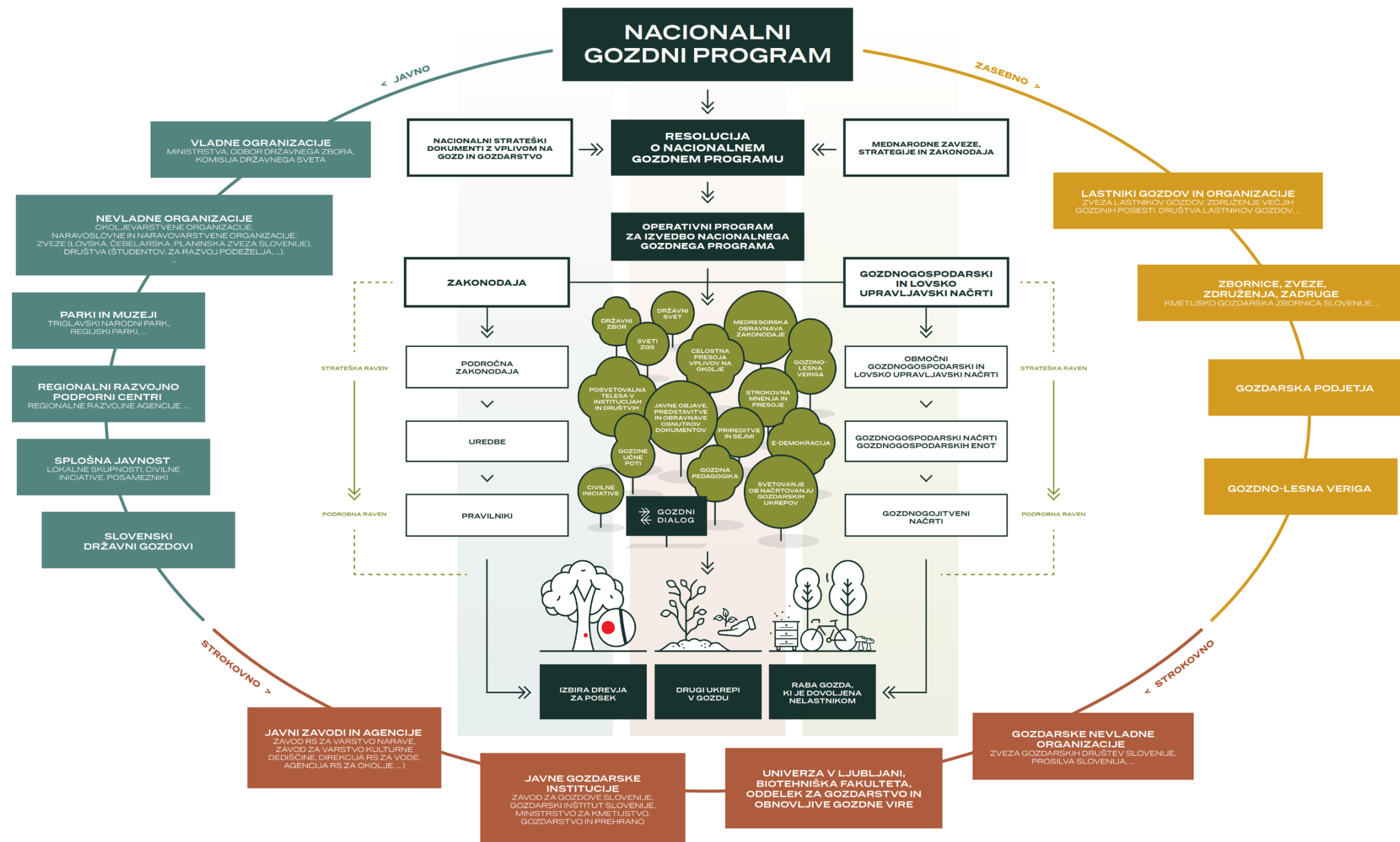
Eden ključnih ciljev projekta je ravno pripraviti celovit predlog strateškega procesa priprave in izvajanja prihodnjega NGP v okviru obstoječega gozdnega dialoga – strateški cilji in ukrepi, kazalniki za evalvacijo, struktura in vsebina novega strateškega dokumenta – in ta je podrobno predstavljen v naslednjem poglavju. Pri tem je obravnava trenutnega NGP pomembna v smislu analize morebitnih vrzeli v strateškem procesu in razmisleka kako trenutne pomanjkljivosti nasloviti ter odpraviti.

Pri opisu konteksta trenutnega NGP se navezujemo na ilustrativni prikaz (Slika 1) celotnega konteksta, ki ga po korakih dodatno opišemo in utemeljimo, predvsem v smislu (1) kakšna je povezava deležnika, postopka, dokumenta z NGP, in (2) kaj je namen te povezave.

Sprejemanje zakonodaje s področja gozdarstva

Priprava, sprejem in implementacija zakonodaje s področja gozdarstva lahko v splošnem opredelimo kot enega od dveh najpomembnejših stebrov pri določanju usmeritev in ukrepov gozdne politike (pripravo načrtov za gospodarjenje z gozdovi, kot drugim stebrom opisujemo v nadaljevanju). Priprava zakonodaje s področja gozdarstva v splošnem ne odstopa od sistema, ki v Sloveniji velja za vsa področja. Seveda pa se razlikuje oziroma je specifična glede na deležnike in posamezne neformalne (neformalizirane) procese.

V Sloveniji je Državni zbor nosilec zakonodajne oblasti in edini organ v državi, ki lahko sprejema zakone. Sam zakon lahko predlaga Vlada RS, vsak poslanec, državni svet in najmanj pet tisoč volivcev. Poleg zakonov poznamo tudi druge predpise oz. podzakonske predpise, ki jih izdaja Vlada RS (uredba, odlok) in ministri (pravilnik, odredba, navodila). Postopek sprejemanja zakonov in podzakonskih aktov je določen v poslovniku Državnega zbora in poslovniku Vlade RS, posamezne obveznosti predlagateljev, z izpolnjevanjem katerih se zagotavljajo transparentnost, vključevanje zainteresirane javnosti tudi v drugih dokumentih. Glede transparentnosti celotnega postopka priprave in sprejema predpisa ter zlasti vključevanja deležnikov gre izpostaviti določbe Resolucije o normativni dejavnosti (Uradni list RS. št. 95/09), kjer so opredeljene tudi smernice za sodelovanje s strokovno in z drugimi zainteresiranimi javnostmi. Smernice državno upravo zavezujejo k vključevanju javnosti v postopke odločanja in s tem zagotavljanja legitimnosti sprejetih odločitev.

Slika 1: Grafična shema strateškega procesa priprave in izvajanja prihodnjega NGP

V nadaljevanju prikazujemo posamezne korake pri pripravi in sprejemu zakonodaje ter postopke in mesta vključevanja deležnikov, ki praviloma nastopajo pri pripravi zakonodaje s področja gozdarstva.

Praviloma se predpis začne pripravljati na resornem ministrstvu, ki je za področje gozdarstva Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). Začetne faze predstavljajo pripravo analize stanja, načrtovanja v smislu časovnice in vključevanja v t.im. normativni program za pripravo predpisov Vlade RS ter oblikovanje delovnega gradiva. V primeru gozdarskega področja so v teh začetnih fazah praviloma vključeni različni deležniki. V splošnem jih lahko ločimo na deležnike, ki zagotavljajo javni interes, dežnike s prevladujočim zasebnim/sektorskim interesom in strokovne institucije, ki zagotavljajo povezanost med ukrepi politike ter stroko in znanostjo ter imajo pomemben vpliv na iskanje optimalnih rešitev. Deležniki so vključeni na različne načine, njihova številčnost oziroma konkretni nabor pa je v veliki meri odvisen od ravni predpisa. Na zakonodajnem področju, ki vključuje sprejem zakona in njegovih sprememb, v primeru Slovenije tudi Resolucije o nacionalnem gozdnem programu, je nabor deležnikov najštevilčnejši. Dosedanja praksa je bila, da se analiza stanja in delovna gradiva pripravljajo v okviru delovnih skupin (imenuje jih MKGP ali Vlada), kjer aktivnosti potekajo v okviru delovnih sestankov ali delavnic. Pogosto v tej fazi nastopajo strokovne institucije s pripravo strokovnih podlag (zlasti Zavod za gozdove Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije, ki izvajata naloge javne gozdarske službe) ali Biotehniška Fakulteta, Odd. za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, na podlagi strokovnih ekspertiz, strokovnih mnenj ali rezultatov predhodnih relevantnih projektov. Glede na tematiko se lahko vključujejo tudi druge raziskovalne institucije. Pri strateških dokumentih je aktivnost deležnikov, tako s področja zagotavljanja javnega interesa, kot zasebnega, najintenzivnejša. Pri začetnih fazah so praviloma zelo aktivne nevladne naravovarstvene in okoljevarstvene organizacije ter organizacije s področja lovstva (Lovska zveza Slovenije), kot posamezna zainteresirana društva in združenja. Prav tako je do sedaj bila praksa, da se v prve faze vključuje tudi združenja lastnikov gozdov na ravni Zveze lastnikov gozdov Slovenije in Združenja večjih gozdnih posesti, praviloma pa tudi Kmetijsko gozdarsko zbornico, če tematika zajame tudi širšo gozdno-lesno verigo še Gospodarsko zbornico Slovenije in Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije z ustreznimi njihovimi panožnimi združenji. Deležniki sodelujejo kot člani delovnih skupin ali so vabljeni na strokovne delavnice z možnostjo posredovanja svojih stališč.

Vključevanje širše javnosti je pri pripravi predpisov zagotovljeno v obvezni fazi javne razprave. Javna razprava se tehnično vrši, na način, da se besedilo predpisa objavi na portalu eDemokracija, kjer lahko javnost odda svoje komentarje, predloge, pripombe. Pristojno ministrstvo komentarje, predloge in pripombe preuči ter pripravi poročilo o sodelovanju z javnostmi oziroma pojasni način upoštevanja podanih predlogov in pripomb. V praksi se v tej fazi odzovejo tudi nekateri deležniki, ki so lahko že sodelovali v predhodnih fazah in želijo še dodatno argumentirati svoja stališča oziroma izraziti morebitna nestrinjanja z rešitvami v delovnem gradivu. Pogosto je to mesto, kjer imajo možnost izraziti svoje stališče tudi različne civilne iniciative.

Naslednja faza sprejema predpisa predstavlja t.im. medresorska obravnava, ko osnutek gradiv pregledajo vsa ministrstva, ki menijo, da predpis posredno ali neposredno posega tudi na

njihovo resorno področje. Pripombe in predloge podajajo izključno ministrstva, ki preverijo usklajenost med določbami različnih drugih predpisov. Zaključek medresorske obravnave predstavlja mnenje Službe Vlade RS za zakonodajo, ki preveri celoten postopek v smislu prejetih pripomb ter usklajenost predpisa z že uveljavljenim pravnim redom. To je ključen pogoj za sprejemom predpisa na Vladi RS, če gre za strateško raven – zakon, uredba.

V primeru zakonodajnih predlogov se proces vključevanja posameznih deležnikov nadaljuje z obravnavo predloga na delovnih telesih Državnega zbora (odbori) in tudi Državnega sveta RS (komisije). V prvi vrsti gre za presojo rešitev v političnem smislu, lahko pa so k razpravam ponovno valjeni udeleženci, ki predstavljajo deležnike z zagotavljanjem javnega ali zasebnega interesa, prav tako raziskovalne institucije in civilne iniciative. Presoja o sodelovanju deležnikov je v Državnem zboru odvisna od politike parlamentarnih strank, v Državnem svetu pa od zainteresiranih predstavnikov socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov. V Državnem zboru se predlog zakona lahko še bistveno spreminja in sicer na podlagi predlaganih amandmajev, za usklajenost s širšim pravnim redom pa skrbi Zakonodajno pravna služba kot strokovno samostojna in neodvisna služba Državnega zbora.

Kot pomembnega stebra gozdne politike, ki ga predstavlja priprava, sprejem in implementacija zakonodaje s področja gozdarstva pa ne moremo upoštevati zgolj pripravo zakonov, uredb in pravilnikov. Proces nacionalnega gozdnega programa je pomemben tudi v pripravi drugih dokumentov, ki pomembno vplivajo na gozdarstvo.

V preteklih letih je določen vpliv zagotovo imel Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020 »Les je lep«, ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela (Sklep Vlade Republike Slovenije št. 34000-1/2012/6 z dne 27. 6. 2012) na predlog ministra, pristojnega za gozdarstvo, in ministra, pristojnega za gospodarstvo. Akcijski načrt je zajemal ukrepe za celotno gozdno-lesno verigo in gozdarstvo ter v celoti sledil ciljem in usmeritvam ReNGP, ob tem zajemal celotno področje t.im. gospodarskega vidika gozdov. Bil je dober primer t.im. medsektorskega sodelovanja.

Za financiranje ukrepov gozdne politike je, poleg proračuna RS, velikega pomena tudi EU sredstva v okviru Skupne kmetijske politike. V tem kontekstu je gozdarstvo v vseh dosedanjih programskih obdobjih pomenil pomemben dejavnik zagotavljanja razvoja podeželja. Nabor ukrepov oz. intervencij se je prav tako oblikoval v širšem procesu, ki ga za področje gozdarstva lahko uvrstimo v proces NGP. Pri tem je treba poudariti, da je v predpisih EU za vsa obdobja bilo opredeljeno izhodišče, da se pri naboru ukrepov obvezno oblikuje na podlagi širšega procesa nacionalnega gozdnega programa. Tudi trenutno veljavna uredba (Uredba EU 2021/2115) določa, da pri pripravi nacionalnih strateških načrtih t.im. intervencije temeljijo na nacionalnih ali pod-nacionalnih gozdnih programih ali enakovrednih instrumentih držav članic. V Sloveniji se bodo v naslednjih letih s področja gozdarstva (so)financirale intervencije vključene v Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo.

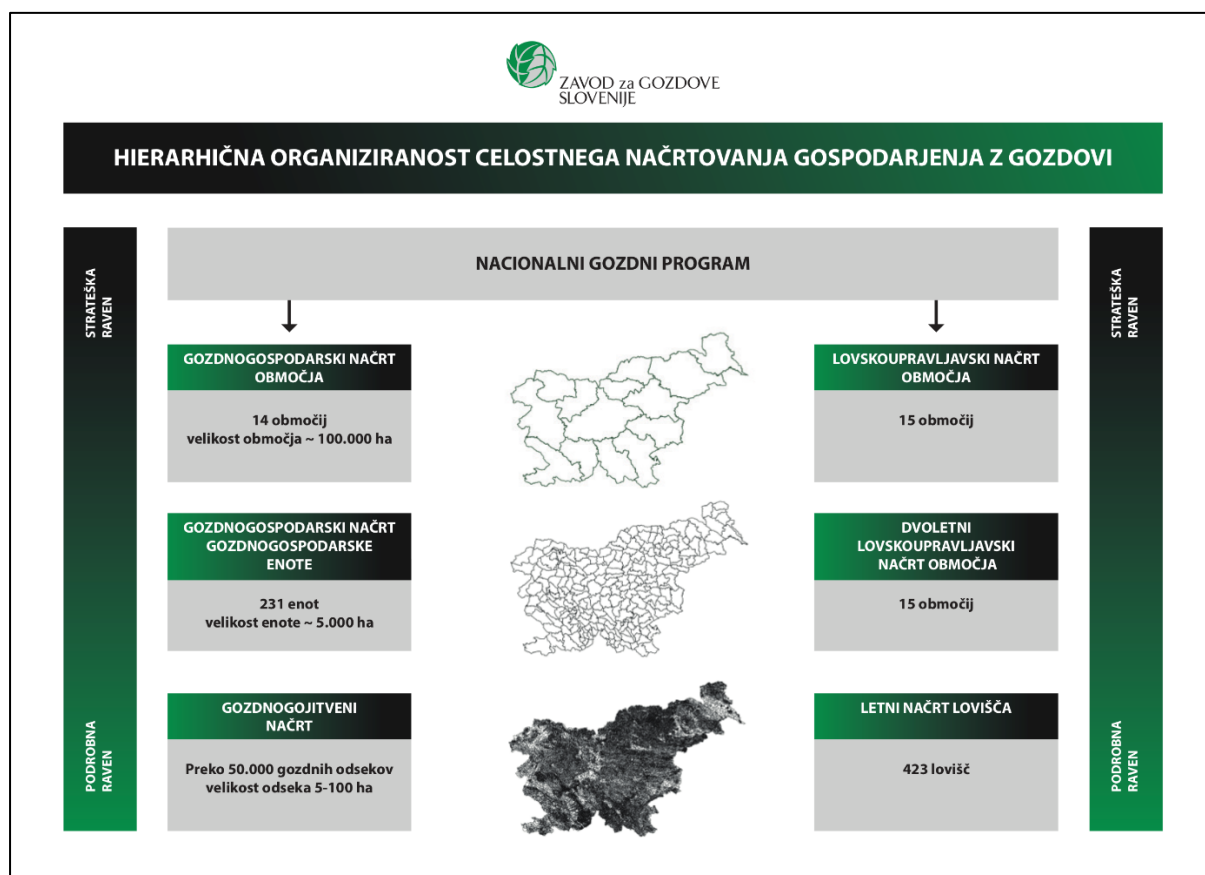
Priprava in sprejem načrtov za gospodarjenje z gozdovi

Priprava in sprejem načrtov za gospodarjenje z gozdovi v velike meri že definira (determinira) Zakon o gozdovih. V samem poglavju, ki opredeljuje načrtovanje v gozdarstvu ločuje dve

skupini, in sicer pripravo NGP in načrte za gospodarjenje z gozdovi. Pri tem gre poudariti, da Zakon o gozdovih NGP eksplicitno ne pojmuje kot proces ampak kot strateški dokument v katerem se določijo nacionalna politika trajnostnega, sonaravnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi, usmeritve za ohranitev in razvoj gozdov ter pogoji za njihovo izkoriščanje oziroma večnamensko rabo. Vključeval naj bi tudi usmeritve za trajnostno upravljanje prosto živečih živali ter za ohranitev in izboljšanje njihovih življenjskih razmer. Na podlagi te določbe je bila v letu 2007 v Državnem zboru sprejeta ReNGP. Šele kasneje se je pojem nacionalnega gozdnega programa tudi v praksi uveljavljal kot zasnova procesa oblikovanja gozdne politike. Zakon določa tudi bistvene elemente postopka priprave in sprejema (strokovne podlage izdela ZGS, predlog izdela MKGP, sprejme Državni zbor), konkretne aktivnosti pri pripravi ReNGP pa so opisane v začetku tega poglavja.

Pri pripravi načrtov za gospodarjenje z gozdovi Zakon o gozdovih ločuje tri strateške nivoje, oziroma tri različne vrste načrtov, ki jih pripravlja ZGS v okviru t.im. nalog javne gozdarske službe:

- gozdnogospodarski in lovsko upravljavski načrti območij;
- gozdnogospodarski načrti gozdnogospodarskih enot;
- gozdnogojitveni načrti.

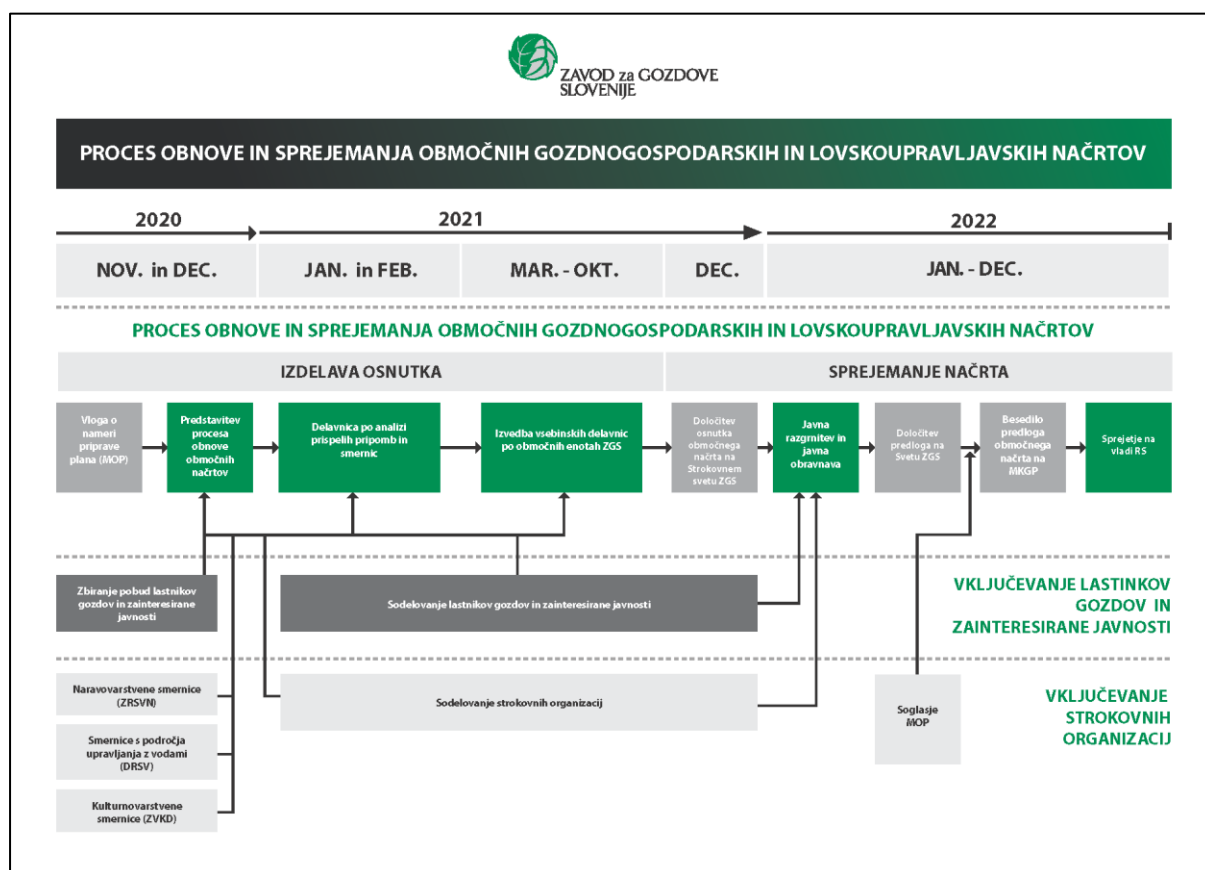

Slika 2: Načrtovanje gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji (vir: Spletna stran ZGS)

Tudi sam postopek sprejema načrtov za gospodarjenje z gozdovi je v veliki meri določen z Zakonom o gozdovih, še bolj podrobno je razčlenjen z določbami Pravilnika o načrtih za

gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS št. [91/10](#) in [200/20](#)). Podobno kot v stebru zakonodaje je vrsta in število deležnikov ter način sodelovanja različen glede na strateški nivo. Pri gozdnogospodarskih načrtih (gozdnogospodarski in lovsko upravljavski načrti območij ter gozdnogospodarski načrti gozdnogospodarskih enot) je sodelovanje bistveno bolj kompleksno, medtem ko so gozdnogojitveni načrti namenjeni izključno posameznim lastnikom na določenem območju gozdov.

Sodelovanje deležnikov oziroma participacija se pri gozdnogospodarskih načrtih začne že pred samo pripravo oziroma ob začetku priprave osnutka načrta, ko mora ZGS obvestiti lastnike gozdov in zainteresirano javnost, da lahko na konkreten načrt dajo svoje pobude. Pobude mora ZGS upoštevati/obravnavati že med pripravo osnutka. Dosedanja praksa pri pripravi gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot kaže, da tovrstnih pobud ni veliko, izjema so posamezne enote, kjer se gozd prepleta z drugimi rabami (območja večjih mest) ali so načrtovani določeni posegi v gozd in gozdni prostor (npr. vetrne elektrarne). Drugače je pri pripravi gozdnogospodarskih in lovsko upravljavskih načrtov območij, kjer je ZGS pri pripravi načrtov za obdobje 2021-2030 prav fazi priprave osnutka namenil največ pozornosti in možnosti vključevanja deležnikov s področja zagotavljanja javnega in zasebnega interesa ter vključeval druge strokovne in znanstvene institucije, ki je predstavljen na sliki.

Slika 3: Proces obnove območnih gozdnogospodarskih in lovsko upravljavskih načrtov 2021-2030 (vir: Spletna stran ZGS)

Osnutki gozdnogospodarskih načrtov se sicer sprejemajo v okviru organov ZGS in sicer Strokovnih svetov, sledi pa jim javna razgrnitev in javna predstavitev, ki predstavlja najširšo

možnost sodelovanja deležnikov. Iz dosedanjih izkušen se v ta proces najintenzivnejše vključujejo združenja in društva lastnikov gozdov, pogosto tudi kot posamezniki. Glede na problematiko širšega okolja je pogosta intervencija tudi s strani civilnih iniciativ in nevladnih organizacij.

Na podlagi vseh prejetih pobud in pripomb ZGS pravi predlog gozdnogospodarskega načrta, kjer pa mora pred potrditvijo za območne načrte pridobiti soglasje ministra, pristojnega za okolje, prostor in vode ter ministra, pristojnega za ohranjanje narave, k predlogu gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote pa mnenje organizacije, pristojne za varstvo narave in mnenja lokalnih skupnosti, na območju katerih leži gozdnogospodarska enota. Ta faza je skoraj izključno namenjena deležnikom, ki zagotavljajo širši javni interes in uresničevanje ciljev lokalne samouprave. Prav pri pridobivanju mnenj občin je zelo pomembna predhodna angažiranost ZGS, da sodeluje z občinami in deležniki na lokalni ravni zlasti ob vprašanjih prihodnjega prostorskega načrtovanja, gozdne in druge infrastrukture, ki je pomembna za razvoj drugih dejavnosti (tematske poti – gozdno učne poti, kolesarske in planinske poti, gozdna infrastruktura...).

Ponovno se vloga deležnikov zrcali tudi pri samem aktu sprejema predlogov gozdnogospodarskih načrtov. Predlog območnih načrtov sprejme Svet ZGS, predloge načrtov enot pa Svet krajevno pristojne območne enote ZGS. Poudariti je treba, da je sestava svetov določena z Zakonom o gozdovih, v njih so (imenovani po različnih ključih), ki predstavljajo lastnike gozdov, lovstvo, kmetijstvo, varstvo narave, ustanovitelja (RS), lokalnih skupnosti in delavcev ZGS. Pogosto je prav v svetih razvidna vsa pestrost pogledov na gospodarjenje z gozdovi ter tudi nasprotujočih se pričakovanj.

Gozdnogospodarske načrte območij sprejme Vlada RS, gozdnogospodarske načrte enot pa minister resornega ministrstva – MKGP.

Gozdnogojitveni načrti glede participacije predstavljajo posebnost. Pri teh načrtih nimamo več vključevanja številnih deležnikov, tudi ni predvidena javna razgrnitev ampak le predstavitev lastniku/lastnikom katerih posest se z načrtom obravnava. So pa gozdnogojitveni načrti zaključek celotnega procesa priprave zakonodaje in načrtov za gospodarjenje z gozdovi, saj se na podlagi njih konkretizirajo ukrepi v smislu določitve možnega poseka in vseh potrebnih del v gozdovih in s tem v praksi na nek način odražajo uspešnost celotnega procesa na vseh višjih ravneh.

3 STRATEŠKI PROCES NGP V OKVIRU GOZDNEGA DIALOGA

Pri oblikovanju predloga strateškega procesa smo izhajali iz petih (1-5) predpostavk, ki jih v nadaljevanju jasno opredelimo in v kontekstu strateškega procesa NGP utemeljimo.

Obstajata dva bistvena vidika strateškega procesa NGP, in sicer:

1. priprava strateškega načrta oziroma NGP (dokument) in njegova uresničitev, ter
2. vzpostavitev oziroma okrepitev načrtovalskega procesa, ki je po naravi izrazito participativen in vključujoč (Schanz, 2002).

Izid prvega vidika je kompromis med raznolikimi deležniki v gozdarstvu in z njimi povezanimi področju o srednje- in dolgo-ročnih ciljih gozdarske politike v nacionalnem kontekstu. Ti cilji se morajo zrealiti v različnih orodjih gozdarske politike, ki omogočajo uresničevanje praktičnih rešitev v smeri doseganja strateških ciljev – operativni program ukrepov ter potrebnih strokovnih in finančnih sredstev.

Bistven je tudi proces načrtovanja politike, saj v precejšnji meri obstoj in kakovost tega procesa določata tudi uspeh strateškega procesa NGP. Uspešen strateški proces namreč vodi k vzpostavitvi, prilagajanju ali spremembi institucionalnega okolja, ki omogoča neprekinjeno izmenjavo mnenj, stališč ter informacij o različnih zadevah med deležniškimi skupinami. To lahko zajema tudi vključevanje deležnikov, ki niso strogo z gozdarskega področja.

V tem projektu izhajamo iz **predpostavke (1)**, da sta oba vidika pomembna in ne dajemo prednosti ne enemu, ne drugemu. To omogoča dva bistvena izida NGP: (1) ustvarjanje mehanizmov, ki omogočajo participativno posvetovanje in reševanje konfliktov ter (2) načine med-sektorske koordinacije in medsebojno učenje. Slednje vključuje oblikovanje raznolikih proceduralnih instrumentov, kot je ustanova svetovalnih odborov, mediacija, arbitražnih teles in koordinacijo interesnih skupin, kar pa lahko poteka formalno (skozi zakonodajne in institucionalne okvire) oziroma v neformalnih oblikah (Howlett in Rayner, 2006).

Razmerje med doseganjem obeh izidov se zrcali v različni tipologiji NGP. Glede na to lahko ločimo med štirimi tipi NGP (Mendes, 2004).

Preglednica 3: Prikaz razmerja med doseganjem izidov in štiri oblike NGP

	Načini med-sektorske koordinacije in medsebojno učenje	Mehanizmi za participacijo in iskanje rešitev	
		<i>Formalni</i>	<i>Neformalni</i>
Izid NGP	<i>Bolj otipljiv</i>	Običajna oblika NGP	K rezultatom naravnani NGP
	<i>Bolj simboličen</i>	Procesno naravnani NGP	»Retorično« naravnani NGP

Prva, običajna, oblika NGP je taka, kot so bili NGP sprva predvideni v mednarodnih dokumentih, opisanih v uvodnem poglavju tega poročila. Predvsem tistih, ki so bili posledica zavez s konference Združenih narodov o okolju in razvoju (UNCED), in sicer zlasti Agende 21. V tem primeru formaliziran posvetovalni proces omogoča pripravo otipljivih oziroma konkretnih izidov procesa NGP.

Druga oblika je »k rezultatom naravnani NGP«, ki je zasnovan manj celovito ter manj formalno. Cilj so predvsem konkretni izidi, kar v načrtovalskem pomenu običajno zrcali ožje sektorsko naravnane pristope.

Procesno naravnani NGP je manj zelena oblika, ki sicer omogoča oblikovanju formalnih struktur in procesov, vendar so predvideni pretežno simbolični izidi celotnega procesa. Strateško usmerjanje sektorja je na takšnih podlagah nemogoče oziroma le načelno.

Zadnja oblika NGP je »retorično naravnani NGP«, ki ne zagotavlja ne otipljivih izidov (cilji, ukrepi, sredstva) ne formalnega procesa za njihovo obravnavo in izbiro. Ta oblika nima znatnega prispevka k sektorskim strateškim usmeritvam in ne ponuja celovite podlage za pripravo izvedbenih politik (programi, sheme, ...).

V tem projektu pripravljen predlog procesa spremembe in dopolnitve NGP temelji na **predpostavki (2)** prisotnosti formalnega procesa NGP in konkretnih (otipljivih) izidov NGP.

Hkrati naš predlog temelji na treh dodatnih sklopih načel (FAO smernice za pripravo NGP; FAO, 2006; 2012):

1. nacionalna suverenost in avtonomija države,
2. konsistentnost znotraj gozdarskega sektorja in usklajenost s sorodnimi področji,
3. participacija in ustvarjanje partnerstva.

Suverenost države, da sama zažene strateški proces NGP, ga vodi, pripravi strateški dokument in neprekinjeno evalvira izvajanje NGP ter participativnega procesa, je bistvena **predpostavka (3)**, ki smo jo upoštevali pri pripravi projektnih rezultatov in je tudi v skladu z načeli Agende 21 ter Zakona o gozdovih (7. čl.). Sicer pri tem ni dopustno spregledati že veljavnih mednarodnih obvez, ki jih je Republika Slovenija privzela.

Načelo usklajevanja med upravljavskimi ravni v gozdarstvu in hkrati izven gozdarstva napram drugim sektorjem, ki se dotikajo gozdarstva je ključna **predpostavka (4)**, ki je vključena v projektni predlog procesa spremembe in prilagoditve NGP. To smo privzeli že kot izhodišče že obstoječega NGP, kar smo ilustrativno prikazali na grafični shemi (Slika 1). Ta predpostavka zajema nekaj elementov:

- širok med-sektorski pristop,
- upoštevanje drugih sektorskih politik trajnostnega razvoja (kmetijstvo, vodarstvo, varstvo narave, lesno-predelovalna industrija, turizem & rekreacija), in
- vključevanje pravic drugih deležniških skupin, kot so lastniki gozdov, prebivalci v gozdni krajini, obiskovalci gozdov).

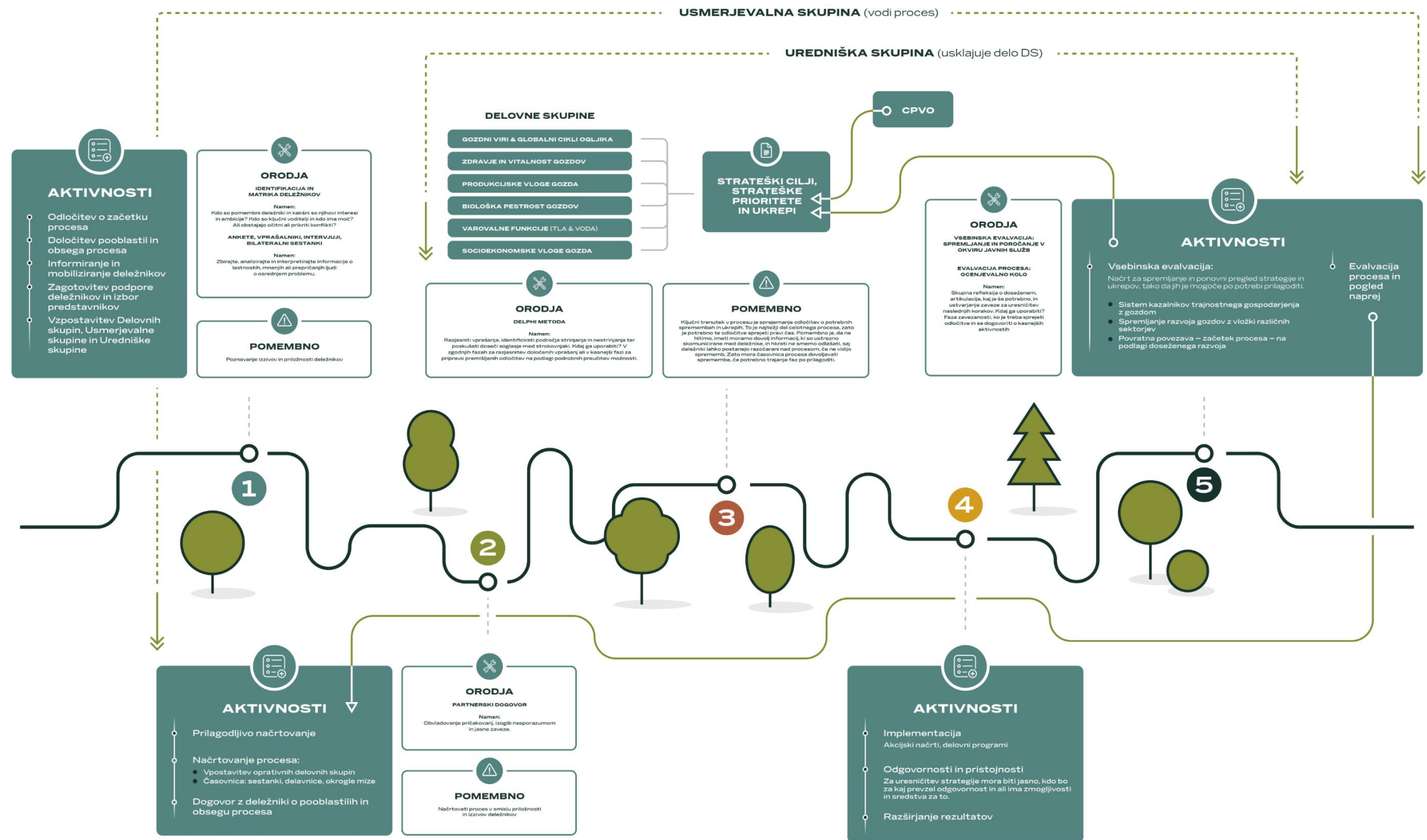
Oblikovanje partnerstev oziroma zavezništev in participacije deležnikov ne zahtevata le usklajevanje raznolikih interesov, temveč tudi deljenje znanja, učenje ter skupna raba strokovnih veščin in človeških kapacitet. Takšen način okrepi legitimnost v procesu NGP opredeljenih ciljev, ukrepov in sredstev za uresničevanje strategije in tako poveča možnost uspešne uresničitve NGP kot celote. Pomeni, da se v tem smislu delijo tudi odgovornost in lastništvo nad izidi (rezultati) uresničitve NGP. V tem predlogu procesa spremembe in dopolnitve NGP smo privzeli tudi to kot eno temeljnih **predpostavk (5)**.

Po opredelitvi temeljnih predpostavk na katerih temelji projektni predlog procesa le-tega v nadaljevanju predstavljamo. Ta je zasnovan kot strateški proces NGP, ki zajema dva tipa elementov procesa: (1) formalna in neformalna telesa v katera se vključujejo različne skupine deležnikov in (2) faze strateškega procesa, ki zrcalijo časovno komponento strateškega procesa.

V tem projektu predlagan strateški proces NGP, ki je lahko del gozdnega dialoga, je predstavljen na grafični shemi v nadaljevanju (Slika 4). Tej ilustrativni predstavitvi sledi opis posameznih elementov procesa, ki jih hkrati povežemo tudi z delnimi rezultati projekta. Ti so bili namreč že izvirno načrtovani tako, da zagotovijo potrebno utemeljitev bistvenih elementov strateškega procesa in le-tega hkrati umestijo v koncept gozdnega dialoga.

Predlog strateškega procesa NGP vsebuje pet faz oziroma korakov, ki so med seboj povezani in tvorijo neprekinjen proces. Prva faza je inicialna in v njej pride do pobude za začetek procesa, hkrati se opredelijo deležniške skupine, ki morajo participirati v procesu. Druga faza je pripravljalna, v njej pa se vzpostavi kritična infrastruktura, ki je nujna za izpeljavo strateškega procesa NGP – organizacijske oblike za vključevanje deležnikov ter temeljni okvir določanja problemov oziroma področij, ki morajo biti v NGP obravnavana. V tej fazi se ravno tako določi na kakšen način bo strateški proces potekal v okviru gozdnega dialoga. Tretja faza je prelomna, saj se oblikujejo tematske delovne skupine strokovnjakov, ki splošne vložke širokih razprav umestijo v kontekst analize trenutnega stanja in nato sistema strateških ciljev, ukrepov in pogojev za njihovo uresničitev. V tej fazi se pripravi tudi strateški dokument, katerega zgradbo tudi predlagamo. Naslednji dve fazi sta implementacijsko-evalvacijski. V četrti se na podlagi strateškega dokumenta pripravi operativne programe za uresničevanje strategije, ker pomeni, da se opredeli časovnico ukrepov, ter določi potrebne človeške in finančne vire. Na podlagi sistema kazalnikov trajnostnega upravljanja gozdov se spremlja učinke uresničevanja NGP. V zadnji, peti, fazi se presodi tudi uspešnost participacije deležnikov. Predlagamo sistem elementov po katerem se to izvede, hkrati podajamo tudi stroškovno simulacijo celotnega strateškega procesa NGP. V celotni shemi predlagamo tudi mesto oziroma vlogo celovite presoje vplivov na okolje (CPVO).

Kljub vtisu, da si faze časovno popolnoma zaporedno sledijo je predvidenih nekaj povratnih zank. Poleg povezave med zadnjima fazama evalvacije bodisi izvajanja NGP bodisi uresničevanja participacije, ki lahko vračata informacije o učinkih procesa v drugo in tretjo fazo v katerih lahko poteka ponovna presoja o ključnih elementih strategije – vizija, cilji, ukrepi pogoji, obstaja tudi temeljna povezava med zadnjima in prvo fazo. Iz presoje uspešnosti NGP lahko nastane pobuda za ponovni zagon celotnega procesa.

Slika 4: Grafična shema predloga strateškega procesa NGP

3.1 PRVA faza: vzpostavitev procesa NGP

Začetek strateškega procesa NGP je lahko v naprej predpisan oziroma predviden in na tak način bolj formaliziran. Takšen primer je tudi kontekst Zakona o gozdovih (7. čl.), ki že predvideva, da se NGP »spreminja in dopolnjuje v skladu s spremembami v gozdovih in s spremenjenimi pogoji gospodarjenja«. Hkrati naj bi Ministrstvo pristojno za gozdarstvo vsakih pet let pripravilo poročilo o izvajanju NGP, ki je predvideno kot podlaga za **pobudo za spremembo NGP**. Tak način je precej formalen in predeva državo kot prevladujočo pobudnico strateškega procesa NGP. Vendar obstajajo tudi drugačne možnosti. Pobudo lahko prevzamejo nevladne organizacije (Sasser in sod., 2006) ali lokalne skupnosti (Sunam in sod., 2013). Za takšne primere je nujno zagotoviti način oziroma komunikacijski kanal, skozi katerega lahko te deležniške skupine podajo pobudo.

Preglednica 4: Prikaz vsebine posameznih korakov prve faze procesa NGP

Koraki v PRVI fazi	Namen	Kdo ga izvrši	Kako ga izvrši	Rezultat projekta
Pobuda za začetek procesa	Zagon procesa NGP	MKGP	Oznanitev sklepa o začetku procesa NGP	
Opredelitev deležnikov	Izbira skupin deležnikov, ki bodo vključene v NGP	MKGP	Kartiranje deležnikov v ožji strokovni skupini	M4.1 (deležniška delovna skupina)

Bistvena je tudi identifikacija **ključnih deležnikov**, ki morajo biti vključeni v strateški proces. V procesu sedaj aktualnega NGP je to nalogo opravila t.im. skupina za pripravo komunikacijskega načrta za NGP, ki jo je ustanovilo MKGP. Ključne deležnike je mogoče opredeliti na različne načine, najpogosteje s pristopi kartiranja deležnikov, kjer posameznikom oziroma skupinam opredelimo vsaj dve lastnosti: (1) njihov vpliv na uresničevanje politik oziroma programov ter (2) njihovo zanimanje oziroma kolikšen interes ima, da se politika oziroma program uresniči. Glede na to jih lahko relativno preprosto razvrstimo v štiri skupine.

Preglednica 5: Opredelitev lastnosti glede na vpliv in zanimanje ključnih deležnikov udeleženih v strateški proces NGP

VPLIV			
Velik	Majhen		
Ti deležniki naj bodo tesno vključeni v celoten strateški proces.	Ti deležniki terjajo poseben trud, da zagotovimo upoštevanje njihovih potreb in da ima njihovo sodelovanje pomen.	Močno	ZANIMANJE
Ti deležniki morda niso ključni, a lahko nasprotujejo in jih je potrebno nenehoma obveščati ter upoštevati njihova stališča.	Ti ne terjajo posebne strategije njihovega vključevanja več kot lahko zagotovimo s zagotavljanjem splošnim informacij.	Šibko	

3.2 DRUGA faza: prilagodljivo načrtovanje strateškega procesa NGP

Konceptualni okvir načrtovanja, izvedbe in presoje strateškega procesa NGP predstavlja že obstoječa platforma **Gozdnega dialoga**. To je transparenten, neprekinjen ter organiziran dialoški proces v katerem sodelujejo ključni deležniki, ki so opredeljeni v prejšnji fazi. Gozdni dialog ima lastnosti procesa oblikovanja politik:

1. gozdni dialog je naravnan programsko: namen je oblikovati dosegljive cilje,
2. gozdni dialog je proces: je družbeno sprejemljiv in pravičen, kar pomeni da omogoča participacijo deležnikov in upošteva njihova stališča,
3. gozdni dialog potrebuje politično podporo: to omogoča da implementacija ciljev teče gladko in trajno,
4. časovna spremenljivost & prilagodljivost: gozdni dialog mora omogočati upoštevanje prihodnjih sprememb in temu prilagajati zasnovo politike,
5. gozdni dialog je robusten: zasnova politike vključuje raznolikost, modularnost in redundanco, kar pomeni morajo biti na voljo rezervni načrti in prijemi za zagotavljanje učinkovitosti politike v spremenljivih razmerah,
6. policentričen sistem odločanja: zajema več centrov odločanja kar krepi robustnost gozdnega dialoga,
7. tehnične in politične kapacitete: proces mora biti podprt z zadostnimi tehničnimi veščinami in politično podporo za učinkovito uresničitev procesa

Gozdni dialog je torej primeren okvir za uresničitev strateškega procesa NGP, čeprav to ni edni proces, ki ga je mogoče izpeljati skozi gozdni dialog. Hkrati je gozdni dialog primerno okolje za nekatere faze gozdnogospodarskega in lovsko-upravljaljskega načrtovanja, ter za iskanje rešitev mnogih drugih, bolj parcialnih problemov, kot so lahko npr. naravovarstveni ukrepi, gostota rastlinojede divjadi, gozdno-lesna veriga, karantenski škodljivci, rekreacija v gozdovih, ...

Preglednica 6: Prikaz vsebine posameznih korakov druge faze procesa NGP

Koraki v DRUGI fazi	Namen	Kdo ga izvrši	Kako ga izvrši	Rezultat projekta
Ustanovitev delovnih teles procesa NGP	Oblikovanje sekretariata gozdnega dialoga	MKGP	Skozi sporazum strokovnih organizacij	M4.2 (zasnova participativnega procesa s stroškovnikom)
Načrtovanje vključevanja in koordinacije deležnikov	Celovita in transparentna participacija ključnih deležnikov	Sekretariat gozdnega dialoga skozi razpravo na okroglih mizah	Koordinacija in operativno načrtovanje procesa NGP	M4.2 (zasnova participativnega procesa s stroškovnikom)
Opredelitev strateške narave problemov in področij ter cilji	Široka razprava o strateških problemih gozdarskega sektorja in določanje strateških ciljev	Sekretariat gozdnega dialoga skozi razpravo na okroglih mizah	Participativna in vodena razprava deležniških skupin	R3.1 (predlog metodologije za opredeljevanje strateške narave problema ali teme)

Skratka, strateški proces NGP se uresniči skozi koncept gozdnega dialoga.

Prvi korak v tej fazi je oblikovanje **Sekretariata gozdnega dialoga**, ki je telo, odgovorno za celotno koordinacijo, kot tudi za strateško in operativno načrtovanje gozdnega dialoga in njegovih izidov (rezultati). Sekretariat igra tudi *vlogo usmerjevalne skupine*, torej deluje kot vmesnik oziroma povezovalno telo med posameznimi dogodki okroglih miz in tematskimi delovnimi skupinami (te so opredeljene kasneje v opisu strateškega procesa). Vodja sekretariata je lahko generalni direktor direktorata pristojnega za gozdarstvo.

Vključevanje in koordinacija deležnikov je izjemno zahteven ter kompleksen proces in terja obilo veščin interakcije z različnimi interesnimi skupinami. Glede na predpostavko o izrazito participativni naravi strateškega procesa NGP je bistveno, da je v gozdnem dialogu mesto, kjer lahko svoja stališča, zahteve, pričakovanja in predloga podajo zelo različne skupine deležnikov – to so *okrogle mize*. Te predstavljajo priložnost za široko razpravo in iskanje ravnovesja med z gozdarstvom povezanimi sektorji. So bistveno odločevalsko telo, saj se na njih razpravlja o:

- skupni viziji za področje gozdarstva,
- strateških ciljih s katerimi opredelimo specifično obliko vizije in dajo okvir potrebnim naporom, ki so potrebni, da se spremeni trenutno stanje v smeri vizije,
- strateških izzivih (problemih), ki omejujejo pogoje za uspešno doseganje ciljev,
- strateških prioritetah, ki predstavljajo ukrepe, ki so neobhodni in v tem smislu kritični za doseganje ciljev in uresničevanje skupne vizije.

Vizija opisuje stanje, ki ga želimo doseči v prihodnosti in v tem smislu opredeljuje razvojno smer gozdarske politike. Časovno se vizija nanaša na obdobje vsaj polovice srednje proizvodne dobe gozdnega sestoja, torej za daljše časovno obdobje. Vizija mora vključevati elemente oziroma se je njej treba do le-teh opredeliti:

- trajnostne rabe gozdov, ki zagotavlja učinkovito in odgovorno rabo,
- ohranjanje in varstvo gozdnih ekosistemov in biotske pestrosti,
- ekonomska prosperiteta z iskanjem ravnovesja med gospodarsko rastjo in pravično delitvijo koristi te rasti,
- družbena enakost z zagotavljanjem dostopnosti koristi gozdov tudi šibkejšim družbenim skupinam,
- integralno načrtovanje in celovito upravljanje omogočajo koordinirani prispevki različnih sektorjev,
- znanost in tehnologija sta lahko del razvoja gozdarskega sektorja.

Strateški cilji so bistven element strateškega procesa NGP, saj predstavljajo (1) konkretna stanja oziroma razmere, ki ji želimo skozi uresničevanje NGP doseči ter so hkrati (2) orodje za presojo uspešnosti uresničevanja NGP. Strateške cilje lahko delimo na t.im. idealne cilje, ki pomenijo prvo konkretizacijo vizije in podajajo želeno stanje oziroma razmere v obliki intervalnih ocen stanja (npr. optimalna lesna zaloga 325-350 m³/ha, delež smreke v lesni zalogi 25-40 %, dolžina sprehajalnih poti 20-40 m/ha, ...) ter etapne cilje. Slednje so časovno, količinsko in tudi prostorsko opredeljeni, njihovo uresničevanje pa vodi v smeri idealnega cilja.

Strateški cilji naj bodo opredeljeni tudi z referenčnimi vrednostmi, ki karseda natančno določajo želeno stanje. Te vrednosti je mogoče določiti skozi strokovno presojo ali analizo stališč celotne javnosti.

Strateški izzivi so dejavniki, ki bolj ali manj otežujejo doseganje strateških ciljev. Ti so dejstvo in opredeljujejo razmere v katerih je potrebno načrtovati ukrepe in pričakovati določeno mero uresničljivosti strateških ciljev. Povzemamo jih v pet kategorij izzivov:

1. ekonomski in finančni: zadostna in razpoložljiva sredstva ter zagotavljanje njihove učinkovite porabe,
2. družbeni in kulturni: pripravljenost posameznikov in skupnosti, da se vključijo v doseganje ciljev ter zagotavljanje pravične delitve koristi,
3. tehnološki in okoljski (ekološki): dovoljšna razvitost tehnologij in ekološka kapaciteta gozda, da se odzove na ukrepanje (npr. prekomerna degradacija),
4. kapacitete in znanje: dovoljšni človeški viri in razpoložljivost informacij (podatkov),
5. institucionalni in upravljavski: konsistentni in ažurni politični okvir ter zadostna koordinacija različnih deležnikov.

Strateške prioritete so povezave med trenutnim in ciljnim stanjem ob upoštevanju strateških izzivov in pomenijo prednostno ukrepanje. V tem smislu morajo biti popolnoma usklajene z vizijo in strateškimi cilji in delujejo kot strateške usmeritve – kako ukrepati, da bodo doseženi cilji NGP.

V preglednici spodaj podajamo primer vsebinsko omejenega dela vizije – strateških ciljev – strateški izzivov – strateških prioritet.

Preglednica 7: Primer vsebine participativne razprave z deležniki na okrogli mizi v okviru gozdnega dialoga

Vizija	Strateški cilj	Strateški izziv(i)	Strateška prioriteta
Večja razpoložljivost lesa (trajnostna raba gozdov & ekonomska prosperiteta)	Optimalna lesna zaloga 325-350 m ³ /ha	- pogoste ujme (visoka mortaliteta) - zastarani gozdovi (nizek tekoč prirastek) - pasivni lastniki (starejša popul., slaba opremljenost)	- krepitev deležna odpornih drevesnih vrst - intenzivnejša obnova gozdov - spodbude lastnikom

Koncepti vizije, strateških ciljev, strateških izzivov ter strateških prioritet so podrobno opisani in utemeljeni v projektnem rezultatu R3.1 (Predlog metodologije za določanje strateške narave problemov in tematik).

Opredelitev strateške narave problemov oziroma posameznih področij, ki se obravnavajo na okroglih mizah terja sistematičen pristop določanja katere teme so strateškega pomena in kako se lotiti reševanja problemov, ki iz njih izhajajo. Osnovna metoda za določanje pomembnosti teme je *Pristop določanja pomembnosti s kriteriji strateškosti*. Več kriterijev strateškosti kot je izpolnjenih bolj strateško pomembna tema (problem) je. Kriteriji strateškosti so:

- pravni status: ali temo kot strateško pomembno izpostavlja nacionalna, mednarodna oziroma globalna zakonodaja,
- etični vidik: ali je tema pomembna v okviru zavez ohranjanju narave, ali ogroža trajnostno upravljanje, ali se dotika uresničevanja pravic deležnikov (lastnikov, podjetij, javnosti),
- legitimnost: ali je mogoče problematiko obravnavati na transparenten, demokratičen in participativen način,
- interesni obseg: teme, ki zadevajo večji krog deležnikov so hkrati bolj pomembne,
- prostorski obseg: so to teme, ki so bistvene za večje površine gozdov in so zato hkrati bolj pomembne,
- informacijske podlage: ali so na razpolago zanesljivi in ažurni podatki,
- dodatni kriteriji: izvedljivost, zadostne upravljaljske kapacitete, vzpostavljena načrtovalska hierarhija, zadostni finančni viri.

V tem koraku se na okroglih mizah torej opredeli bistvene strateške teme, ki se nato podrobneje opredelijo, kar je opisano v nadaljevanju.

Z metodo iterativnega reševanja problemov (ang.: *The means to ends analysis*) razčlenimo strateške teme in pripravimo podlage (alternative) za njihovo reševanje. Postopek poteka v nekaj korakih: (1) opredelitev problema, (2) analiza trenutnega stanja, (3) določanje pod-ciljev (izvirni cilj razdelimo v večje število manjših etapnih ciljev), (4) nizanje aktivnosti, (5) opredelitev izzivov oziroma ovir za vsakega od etapnih ciljev, (6) iteracija in prilagajanje (neprekinjena presoja uspešnosti doseganja etapnih ciljev in prilagajanje ukrepanja, da ohranjano želeno pot).

Na okroglih mizah se sicer ne izvede vseh šestih korakov, saj so namen širokih razprav ni podrobno določanje ukrepov za doseganje ciljev in nato presoja njihovega doseganja. Skozi razpravo se iz vseh tem oziroma problemov izbere tiste, ki so tudi strateški (v prejšnjem koraku), te pa se nato podrobneje opredeli, analizira trenutno stanje problema in definira cilje in pod-cilje (1-3), ki pomenijo izboljšano stanje. Nekateri koraki (2-6) so hkrati področje dela tematskih delovnih skupin, ki so podrobneje utemeljene v naslednji tretji fazi strateškega procesa NGP. Delo okroglih miz in tematskih delovnih skupin se torej vsaj deloma prekriva, vendar ne podvaja, saj je razprava na okroglih mizah vseeno bolj generalne narave, medtem ko se tematske delovne skupine osredotočajo korake na podrobnejši ravni.

Pri izbiri strateških tem in določanju ciljnega stanja le-teh je mnogokrat nesmiselno pričakovati popolno strinjanje vseh udeležencev okroglih miz. Takrat je smotrno uporabiti enega od *pristopov iskanja konsenza*. Predlagani pristop, ki je opisan v nadaljevanju predvideva štiri scenarije iskanja kompromisa glede na (ne)ravnovesje strinjanja oziroma nestrinjanja glede problema in ciljev njegovega reševanja. Hkrati je za vsak scenarij predvidena pristop iskanja konsenza.

Preglednica 8: Prikaz štirih scenarijev iskanja kompromisa glede na probleme in cilje

	CILJ (rešitev)	
	Strinjanje	Nestrinjanje

PROBLEM (tema)	Nestrinjanje	Nestrinjanje glede problema & strinjanje s ciljem: <i>skupinska analiza problema & pogajanja</i>	Nestrinjanje glede problema & nestrinjanje s ciljem: <i>ponovna razprava o problemih in ciljih</i>
	Strinjanje	Strinjanje glede problema & strinjanje s ciljem: <i>dogovor že dosežen</i>	Strinjanje glede problema & nestrinjanje s ciljem: <i>skupinska analiza ciljev & pogajanja</i>

Med razpravami na okroglih mizah se opredelijo tudi tematska področja, ki zrcalijo strateške prioritete in se podrobneje obravnavajo v nadaljnjih fazah strateškega procesa NGP. Bistveno orodje za to so tematske delovne skupine.

3.3 TRETJA faza: Prilagodljivo načrtovanje vsebin NGP

To je eden prelomnih trenutkov v strateškem procesu, saj pomeni konkretizacijo zavez z okroglih miz v smislu oblikovanja politike (formulacija) ter načrtovanja njene implementacije. To je tudi faza, ki zahteva obilico usklajevanja in koordinacije, ter terja večkratno povratno navezovanje med sekretariatom, ki je koordiniral okrogle mize in t.im. tematskimi delovnimi skupinami.

Preglednica 9: Prikaz vsebine posameznih korakov tretje faze procesa NGP

Koraki v fazi	Namen	Kdo ga izvrši	Kako ga izvrši	Rezultat projekta
Ustanovitev delovnih teles procesa NGP	Oblikovanje tematskih delovnih skupin	Sekretariat gozdnega dialoga	Glede na strateške prioritete z okroglih miz	M4.2 (zasnova participativnega procesa s stroškovnikom)
Analiza stanja	Prikaz trenutnih razmer gozdnih ekosistemov in gozdarskega sektorja	Tematske delovne skupine	Sektorska analiza z vidika ekonomskih, družbenih in ekoloških kazalnikov	M2.1-M2.3 (pregled in ocena politik) M3.2 (analiza ReNGP) M3.3 (sinteza zakonodajnih in drugih usmeritev za gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji)
Oblikovanje ciljev, ukrepov in pogojev	Priprava vzajemnega sistema ciljnih stanj in načinov njihovega doseganja	Tematske delovne skupine	Analiza sistemov	M3.4-M3.6 (tematska področja: strateški problemi, cilji in usmeritve ...)
Strateški dokument	Priprava celovitega dokumenta z zapisom vizije, strateških ciljev, ukrepov in pogojev za njihovo uresničevanje	Tematske delovne skupine	Sintezna primerjava; analiza sistemov	M3.7 (predlog zgradbe strateškega dokumenta)

3.3.1 Tematske delovne skupine

Vsebinsko osredotočene **Tematske delovne skupine** povezujejo eksperte sorodnih področij, ki premorejo zadostne strokovne kapacitete za obravnavo posameznih tematskih področij v neposredni povezavi s strateškimi prioritetami. Te skupine so srečujejo večkrat in morajo znati:

- analizirati trenutno stanje področja posameznega tematskega področja,
- opredeliti bistvene izzive pri reševanju problemov področja ter doseganja strateških ciljev,
- ponuditi uresničljive rešitve (ukrepe) za doseganje strateških ciljev in uresničevanje vizije,
- opredeliti nujne institucionalne pogoje za izvajanje ukrepov, kar zajema finančna sredstva, podporno okolje strokovnih organizacij ter zakonodaje,
- predvideti med-sektorske vidike (posledice izven gozdarstva) izvajanja ukrepov,

- pripraviti kontingenčne načrte za doseganje strateških ciljev ob spremenjenih razmerah (političnih, socio-ekonomskih in ekoloških).

Ključni rezultat aktivnosti tematskih delovnih skupin so:

1. ocena trenutnega stanja področja,
2. niz ukrepov za doseganje strateških ciljev,
3. sistem pogojev za uresničljivost strateških ciljev,

in ker se ti izoblikujejo postopoma skozi več korakov presoje, usklajevanja in prilagoditev z različnimi deležniki zunaj tematskih delovnih skupin je potrebno zagotoviti okolje, kjer lahko izmenjava stališč o izdih tematskih delovnih skupin transparentno poteka. S tem namenom se lahko organizira priložnostne **forume** oziroma razprave, kamor se zopet povabi širšo paleto deležniških skupin in se skuša doseči dogovor o oceni stanja, ukrepih in dodatnih pogojih. Ravno tu je pomembna možnost povratnega navezovanja na sekretariat, ki tovrstne forume organizira in pripravi poročila, ki so za tematske delovne skupine obvezujoča. Te naj bi izide dodatnih posvetovanj vgradili v svoje aktivnosti.

3.3.2 Ocena stanja ter določanje ukrepov in pogojev za uresničevanje strateških ciljev

Analiza trenutnega stanja je bistvena za postavitve učinkovitega in uresničljivega sistema ciljev ter ukrepov. V tem koraku sta bistvena dva vidika *analize stanja*: (1) analiza družbeno-političnega okolja in (2) analiza ekološkega stanja gozdov (Cubbage in sod., 1993). To je pomembno predvsem za strokovnjake, ki so aktivno vključeni oziroma imajo vlogo oblikovanja NGP, da lahko pričakujejo in se tudi odzovejo s prilagajanjem ciljev oziroma ukrepov.

V tem projektu smo se obravnave analize stanja lotili v dveh rezultatih, in sicer M3.2 (Analiza ReNGP (povzetek rezultatov nacionalnih projektov vezanih na temo ReNGP in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi)) ter M3.3 (Sinteza zakonodajnih in drugih usmeritev za gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji). V primeru smo sintezno prikazali rezultate preteklih projektov s področja NGP, predvsem zato, da bi definirali izzive, ki so jih obravnavali. Ti so bili osredotočeni na ozko področje kazalnikov trajnostnega upravljanja gozdov s katerimi se lahko presoja doseganje ciljev NGP. Dva projekta sta opozorila na veliko število kazalnikov, ki se tudi podvajajo, zanje ni vedno na voljo dovolj kakovostnih podatkov in hkrati jih ni nujno mogoče nedvoumno povezati z vse-evropskimi merili trajnostnega upravljanja gozdov. Hkrati je bil obravnavan tudi element participacije v strateškem procesu, kjer je bilo izpostavljeno, da pretekli proces NGP ni zagotavljal institucionalnih načel participacije. Opravljena je bila tudi presoja vpliva preteklega oziroma še aktualnega NGP (ReNGP) na upravljanje gozdov, kar pa se je izkazalo za zelo težavno oziroma nezanesljivo. V M3.3 smo pripravil pregled trenutnih usmeritev, ki so relevantne za upravljanje gozdov in jih je treba v procesu NGP upoštevati. Pregled je oblikovan kot sinteza povzetkov posameznih dokumentov politik, izluščene pa so bistvene zaveze in usmeritve h katerim prispeva tudi gozdarski sektor.

Vidik oblikovanja *ukrepov* in opredeljevanja *omejitev* za uresničevanje strateških ciljev smo v projektu obravnavali predvsem v izdelkih M3.4, M3.5 in M3.6, ki so bili zaradi vsebinske sorodnosti združeni v enega (Tematska področja: seznam predlaganih strateških problemov,

ciljev, usmeritev in kazalnikov zanje ter morebitnih programov). Za tri tematska področja oziroma strateške teme – o njih bi po našem projektnem predlogu najprej razpravljali na okroglih mizah strateškega procesa – smo v tem izdelku opredelili hierarhično strukturo:

- utemeljitve konteksta vsake teme, kjer so opredeljeni bistveni izzivi oziroma razvojni problemi,
- dejavniki, ki vodijo v razvojne probleme in hkrati predstavljajo omejitve,
- strateški cilji, katerih doseganje pomeni reševanje razvojnih problemov,
- ukrepi za uresničevanje strateških ciljev ter
- omejitve, ki bi lahko to oteževale.

Sintezni prikaz strateških tem z navezavo na merila trajnostnega gospodarjenja z gozdovi je podan v preglednici v nadaljevanju. Hkrati so te vsebinsko umeščene v tematska področja, ki so bila izvirno predlagana v prijavi projekta – te smo kasneje na podlagi novih spoznanj spremenili oziroma prilagodili.

Preglednica 10: Pregled strateških tem povzetih iz nacionalnih in EU strateških dokumentov po merilih trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in po komponentah trajnosti

Strateške teme	Kriteriji TGG	Področje (komponente trajnosti)
A Ohranjanje gozda kot ekosistema in naravnega vira (integriteta gozda in gozdnega hab. tipa).	K1: Ohranjanje in primerna krepitev gozdnih fondov ter njihov prispevek k globalnim krogotokom ogljika	Trajnostni razvoj gozdov in gozdnih tipov (v prijavi projekta A)
	K2: Ohranjanje zdravja in vitalnosti gozdnih ekosistemov	
	K4/1: Primerno povečanje biotske pestrosti v gozdnih ekosistemih	
B Sistemsko varstvo gozdne narave (znotraj in zunaj N2K)	K4/2: Ohranjanje, varstvo biotske pestrosti v gozdnih ekosistemih	
C Regulacija ekosistemskih storitev (ES)	<i>Zakonska ureditev</i>	Ekosistemske storitve kot osnova
D Zagotovitev pogojev za trajno zagotavljanje ekosistemskih storitev	K5: Vzdrževanje, varstvo in primerna krepitev varovalnih funkcij pri gospodarjenju z gozdom (tla in voda)	kakovostnega življenja družbe (varstvo pred erozijo in nesrečami, voda, zrak in tla, lov, rekreacija, znanje in učenje) (v prijavi projekta B)
	K 3/2: Ohranjanje in spodbujanje ne-lesnih proizvodnih funkcij gozdov	
	K6 Vzdrževanje drugih socio-ekonomskih funkcij in pogojev	
E Trajnostno gozdarstvo (les kot potreben material,	K 3/1: Ohranjanje in spodbujanje lesnih proizvodnih funkcij gozdov	Gospodarski, ekonomski, proizvodni

delovna mesta, tržni ne-lesni proizvodi)	K 3/2: Ohranjanje in spodbujanje ne-lesnih proizvodnih funkcij gozdov	in gozdarsko-organizacijski problemi (v prijavi projekta C)
F Bioekonomija, diverzifikacija bioekonomije, druge socioekonomske storitve	K6: Vzdrževanje drugih socio-ekonomskih funkcij in pogojev	
G Nacionalna inventarizacija prostora	<i>Pogoj za poročanje in usmerjanje politike</i>	D: Razvoj gozdarskega informacijskega sistema (dodano na novo)
H Statistična raziskovanja v gozdarstvu	<i>Pogoj za poročanje in usmerjanje politike</i>	

V združenem izdelku M3.4 – M3.5 – M3.6 je torej skozi hierarhično strukturo dejavnikov področja, ciljev, ukrepov in omejitev obravnavanih vseh 8 strateških tem. To je rezultat poskusne obravnave, ki bi jo sicer izpeljale tematske delovne skupine in smo jo skozi projektne aktivnosti opravili kot test. Pri tem smo uporabili predlagane metodološke pristope opredeljevanja strateških tem (ocena strateške narave) v kontekstu okroglih miz in metodološke pristope, ki jih v nadaljevanju predlagamo za delo tematskih delovnih skupin.

V dokumentu izdelka je utemeljitev strateških tem podana podrobneje, hkrati je povzet pristop določanja pomembnosti posamezne teme, vsaka tema pa je v skladu s predlagano hierarhično strukturo utemeljena in opisana. Poleg tega so dodani še kazalniki za spremljanje uresničevanja strateških ciljev, ki pa so hkrati privzeti tudi v predlogu zgradbe strateškega dokumenta (M3.7), kar je opisano v nadaljevanju.

3.3.3 Kontekst nalog tematskih delovnih skupin

Glede na mednarodni kontekst NGP skozi pobudo MCPFE oziroma sedaj *Forest Europe*, kateri se je s podpisom posameznih resolucij zavezala tudi Republika Slovenija, naš projektni predlog temelji na sistemu meril trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki jih zrcalijo t.im. *Helsinška merila*. Šest meril celovito zajema bistvene poudarke trajnostnega upravljanja in predstavljajo ključne varovalke presoje trajnostnega razvoja gozdov ter gozdarstva. Predlagamo, da so tematske delovne skupine opredeljene s šestimi Helsinškimi merili (H6):

1. gozdni viri in globalni cikli ogljika,
2. zdravje in vitalnost gozdov,
3. proizvodne vloge gozdov,
4. biološka pestrost gozdov,
5. varovalne funkcije gozda (tla in voda),
6. socio-ekonomske vloge gozda.

Tematske delovne skupine naj bodo strokovno celovite in naj vključujejo strokovnjake tako iz raziskovalnega kot upravljavsko-strokovnega področja. Organizacije, katerih predstavniki bi morali biti del teh skupin so predstavljene v spodnji preglednici, vsekakor pa je mogoča tudi drugačna zasedba. Predstavnike posameznih organizacij nominirajo organizacije same.

Preglednica 11: Primer uvrstitve organizacij v tematske delovne skupine glede na raziskovalno in strokovno raziskovalno področje po sistemu *Helsinških meril*

Organizacija	Raziskovalno področje	Strokovno-upravljavsko
	Oznaka področja (H6), ki ga lahko pokrije	
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	-	1-6
Zavod za gozdove Slovenije	2-5	1-6
Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire	1-6	-
Gozdarski inštitut Slovenije	1-6	-
Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije	-	1-3, 6

Skupine nominirajo tudi poročevalce, ki pa so zunanji sodelavci in podpirajo aktivnosti skupine. Ti poročajo o delu in napredku skupin in te posredujejo v vednost tudi sekretariatu gozdnega dialoga. Tematske delovne skupine delujejo v različnih kontekstih in pri tem uporabljajo različne metodološke pristope.

1. Analiza stanja področja
 - a. analiza prednosti-šibkosti-priložnosti-grožnje (SWOT) je primerna za presojo pomembnosti zunanjih in notranjih dejavnikov na trenutno in prihodnja stanja,
 - b. statistična analiza podatkov o kazalnikih stanja gozdarskega sektorja in gozdnih ekosistemov,
 - c. strokovna presoja, ki temelji na poznavanju razmer v gozdarskem sektorju.
2. Oblikovanje ukrepov za doseganje ciljev
 - a. oblikovanje scenarijev skozi katere je mogoče bolj celovito razumeti možen prihodnji razvoj in kako lahko spremenjene razmere vplivajo na uresničljivost strateških ciljev,

- b. primerjalno vrednotenje, kjer se gozdarski sektor primerja z rešitvami v drugih sektorjih in na podlagi tega opredeli najboljše prakse (ukrepe),
 - c. pristop akcijskega načrtovanja omogoča razčlenitev strateških ciljev v etape operative cilje,
 - d. z matriko prioritet je mogoče ukrepe razvrščati glede na njihov vpliv in uresničljivost zato, da se naporji usmerijo na tiste z največjim učinkom.
3. Opredelitev pogojev za uresničevanje strateških ciljev
- a. analiza vrzeli v virih, ki so potrebni za doseganje strateških ciljev,
 - b. ocena tveganj omogoča opredelitev in analizo tveganj pri izvedbi ukrepov ter pripravo strategij za blaženje tveganj.

Aktivnosti tematskih delovnih skupin so *podvržene presoji*, predvsem zato, da se podpre njihovo učinkovito delovanje: (1) kakovost in pravočasnost rezultatov njihovih aktivnosti ter (2) uspešnost vključevanja izidov razprav na forumih v njihove rezultate. Konkretno se presoja tematskih delovnih skupin dotika tudi uporabljenih metodoloških pristopov, procesov delovanja skupin ter njihove strukture v smislu zadostne pokritosti vsebinskih področij. Če presoja pokaže na pomanjkljivosti, morajo tematske delovne skupine popravke uvesti v svoje aktivnosti, sekretariat gozdnega dialoga pa jih pri tem podpre.

3.3.4 Strateški dokument NGP

Trije bistveni rezultati razprav na okroglih mizah – (1) opredelitev problema, (2) analiza trenutnega stanja, (3) določanje pod-ciljev –, in dela tematskih delovnih skupin – (1) analiza stanja, (2) ukrepi za doseganje strateških ciljev, (3) pogoji za uresničljivost ciljev –, so hkrati podlaga za zasnovo zgradbe **strateškega dokumenta**. Vsebine okroglih miz in tematskih delovnih skupi se deloma prekrivajo, predvsem pri obravnavi ciljev, ki jih lahko v okviru tematskih delovnih skupin prilagajajo oziroma korigirajo glede na uresničljivost. Zgradba strateškega dokumenta torej temelji na dveh vidikih:

1. vsebinska celovitost, in
2. hierarhična struktura: ocena stanja, strateški cilji, ukrepi in pogoji za uresničljivost.

Strateški dokument pomeni zapis strategije gozdarstva in zajema informacije vseh elementov strateškega procesa NGP. Je eden bistvenih izidov strateškega procesa, ki rezultira v legitimno oblikovani politiki gozdarskega sektorja. Struktura dokumenta zrcali zaporedje strateškega procesa.

Poleg upoštevanja tega izhodišča smo pri zasnove zgradbe strateškega dokumenta le-to neprekinjeno preverjali z izhodišči sistemske teorije ter pristopi več-kriterijske analize.

Zgradba tega dokumenta je podrobno utemeljena in predstavljena v rezultatu projekta M3.7, kjer sta poleg le-tega (poimenovanje Program za gozdove Slovenije) predstavljena še dva, hierarhično podrejena dokumenta (Strategija za Slovenske gozdove in strateški načrt za gozdove), ki sta namenjena bolj podrobni operacionalizaciji doseganja strateških ciljev posameznih strateških tem iz nadrejenega dokumenta – ekvivalent NGP (Slika 5).

Proces NGP	
Dolgoročni NGP (dokument)	Državni strateški načrt za gozdove
Gozdna Strategija	Taktično – operativni GG načrti
Akcijsko - operativni načrt	Natura 2000 upravljavski načrti

Slika 5: Hierarhija dokumentov strateškega dokumenta NGP

Ta predlog predvideva strukturo, kot smo jo prikazali in utemeljili v predhodnem besedilu. Tukaj povzemamo bistven izsek:

»Predstavitev področij in strateških tem

Področje A

Prva strateška tema (ST1)

- Utemeljitev trenutnega stanja strateške teme in iz tega izhajajoče omejitve
- Razvojno stanje ST1: kakšno je trenutno stanje
- Dejavniki stanja ST1: kaj je privedlo do trenutnega stanja
- Cilji za spremembo trenutnega stanja ST1

- Ukrepi v podporo ciljem ST1

Uresničevanje, razvoj in monitoring NGP.

Financiranje NGP in odgovornosti nosilcev razvoja področja.«

Pripravo dejanskega strateškega dokumenta, ki je eden bistvenih izidov strateškega procesa NGP izvede t.im. **Uredniška skupina**. To ustanovi sekretariat gozdnega dialoga in ima vlogo koordinacije vsebin, ki nastajajo skozi razprave na okroglih mizah in aktivnosti tematskih delovnih skupin ter morebitnih dodatnih forumov.

Vodja uredniške skupine je član sekretariata, ostali člani pa so vodje tematskih delovnih skupin ter njihovi poročevalci, ki so zunanji sodelavci.

S pripravo osnutka strateškega dokumenta s strani Uredniške skupine so formalno izpolnjeni tudi pogoji »vstop« strateškega dokumenta v okoljsko presojo. Glede na vsebino strateškega dokumenta in področje, ki ga zajema bo skoraj zagotovo podvržen celoviti presoji vplivov na okolje. Postopek celovite presoje vplivov na okolje vodi Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo Republike Slovenije. Pri tem s svojimi mnenji sodelujejo vsa pristojna ministrstva in organizacije. Celoten postopek je dvostopenjski. Na 1. stopnji postopka celovite presoje se ugotavlja verjetnost nastopa vplivov plana na okolje in presoja njihova pomembnost za okolje. Ministrstvo z odločbo določi plan, za katerega je treba izvesti celovito presojo. Na 2. stopnji postopka celovite presoje se ugotavljajo vplivi izvedbe plana in presoja njihova sprejemljivost za okolje, kar vključuje presojo možnih alternativ in v primeru ugotovljenih pričakovanih bistvenih ali uničujočih vplivov tudi presojo ustreznih omilitvenih ukrepov. Ministrstvo s sklepom potrdi plan ali pa njegovo potrditev zavrne. V tem procesu se pripravi okoljsko poročilo, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo pomembni vplivi izvedbe plana na okolje, ohranjanje narave, varstvo človekovega zdravja in kulturne dediščine ter možne alternative, ki upoštevajo okoljske cilje in značilnosti območja, na katerega se dokument nanaša. Glede na dosedanje izkušnje in glede primerjave s sorodnimi dokumenti lahko pričakujemo, da bo za strateški dokument z veliko verjetnostjo treba opraviti tudi celovito presojo vplivov na okolje. Vodja uredniške skupine in ostali člani morajo aktivno sodelovati in spremljati celoten postopek, glede na možne spremembe v prvotno postavljene cilje.

3.4 ČETRТА faza: Implementacija in komuniciranje rezultatov

Vlogo Operativnega programa (OP) za izvajanje nacionalnega gozdnega programa smo prikazali v poglavju o kontekstu nacionalnih gozdnih programov, kjer je opredeljen kot bistven korak implementacije NGP saj predstavlja povezavo med NGP kot temeljnim strateškim dokumentom in dokumentom izvajanja gozdarske politike na nižjih načrtovalskih ravneh. Tako je OP definiran tudi v 7. čl. Zakona o gozdovih. OP v strukturi sledi sistemu strateških ciljev, ukrepov in pogojev, v njem pa so opredeljeni tudi strokovne ter finančne kapacitete za izvajanje ukrepov.

Sicer v projektu vloge OP nismo obravnavali v smislu razvoja njegovega koncepta, temveč smo ga umestil v strateški proces NGP in opisali njegovo vlogo.

Preglednica 12: Prikaz vsebine posameznih korakov četrte faze procesa NGP

Koraki v fazi	Namen	Kdo ga izvrši	Kako ga izvrši	Rezultat projekta
Implementacija NGP	Uresničiti strateške cilje in izboljšati stanje	MKGP, lastniki gozdov, podjetja, Zavod za gozdove, ...	Priprava in izvedba operativnega programa NGP	<i>Noben projektni cilj neposredno ne vključuje postopka uresničevanja NGP.</i>
Evalvacija uresničevanja NGP	Oceniti uspešnost uresničevanja strateških ciljev	Tematske delovne skupine	S spremljanjem kazalnikov doseganja strateških ciljev in pripravo poročil o izvedbi operativnega programa	M3.8 (predlog metodologije za spremljanje implementacije in uspešnost izvedbe nove strategije)

Pristop spremljanja uspešnosti izvajanja politike s kazalniki je uveljavljen na mnogih področjih, ne samo v gozdarstvu, četudi je smisel neprekinjenega povratnega toka informacij o učinkih ravnanj pri upravljanju gozdov že dolgo standardiziran. V mednarodnih pobudah za uresničevanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi so sistemi kazalnikov stanja gozdnih ekosistemov in gozdarstva kot sektorja vseprisotni in so poseben del političnih zavez. Nekaj resolucij procesa ministrskih konferenc o varstvu gozdov v Evropi (MCPFE, sedaj *Forest Europe*) je bilo osredotočenih ravno na razvoj meri in kazalnikov trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in obdobja poročila o stanju gozdov so zasnova prav na podlagi kazalnikov. Enako velja tudi za globalne ocene stanja gozdov (*Global Forest Resources Assessment*; FAO) in mnogih pobud na drugih kontinentih.

Temu smo sledili tudi v našem predlogu in hkrati upoštevali izsledke preteklih raziskovalnih projektov, ki so obravnavali problematiko celovitih in uresničljivih sistemov kazalnikov za spremljanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Pripravili smo predlog 34 kazalnikov, ki smo jih podrobneje utemeljili in predstavili v rezultatu projekta M3.8.

Preglednica 13: Prikaz predloga kazalnikov z oznako, imenom in enotami posameznih kazalnikov

Oznaka kazalnika	Ime kazalnika [enota]
K1.1	Površina gozdov in drugih gozdnih površin [ha]
K1.2	Lesna zaloga gozdov in drugih gozdnih površin [m ³ /ha]
K1.3	Starostna struktura gozdnih in drugih gozdnih površin [ha/deb. raz.]
K1.4	Zaloga ogljika in spremembe njegovih komponent na gozdnih, drugih gozdnih in ostalih gozdnatih površinah [t/ha]
K2.1	Zračna onesnažila na gozdnih in drugih gozdnih površinah [kg/ha leto]
K2.2	Stanje tal na gozdnih in drugih gozdnih površinah
K2.3	Osutost drevja in gozdnih in drugih gozdnih površin [%]
K2.4	Poškodbe drevja na gozdnih in drugih gozdnih površinah
K2.5	Degradacija gozdnih zemljišč (<i>nov kazalnik v razvoju</i>)
K3.1	Prirastek in sečnja v lesno-proizvodnih gozdovih [m ³ /ha leto]
K3.2	Okrogli les [m ³ /leto]
K3.3	Ne-lesni gozdni proizvodi [t/leto; N/leto]
K3.4	Storitve gozdov [EUR/leto]
K4.1	Pestrost drevesnih vrst na gozdnih in drugih gozdnih površinah [ha]
K4.2	Obnova gozdov [ha]
K4.3	Naravnost gozdnih in drugih gozdnih površin [ha]
K4.4	Vnesene drevesne vrste na gozdnih in drugih gozdnih površinah [ha]
K4.5	Odmrla drevesna biomasa na gozdnih in drugih gozd. površinah [m ³ /ha]
K4.6	Genski viri [ha]
K4.7	Fragmentacija gozdov [ha]
K4.8	Ogrožene gozdne vrste [N]
K4.9	Varovane gozdne in druge gozdne površine [ha]
K4.10	Običajne ptice gozdnih in drugih gozdnih površin [N/ha]
K5.1	Varovalni gozdovi [ha]
K6.1	Posestna struktura [N/velikosti razredi]
K6.2	Delež gozdarstva v bruto domačem proizvodu [%]
K6.3	Faktorski dohodek [EUR]
K6.4	Investicije v gozdove in gozdarstvo [EUR]
K6.5	Zaposleni v gozdarstvu [N]
K6.6	Varnost pri delu in zdravje [N]
K6.7	Poraba lesa [m ³ /oseba leto]
K6.8	Trgovina z lesom [m ³]
K6.9	Energija iz lesnih virov [%]
K6.10	Rekreacija v gozdovih [ha; m/ha]

3.5 PETA faza: Spremljanje in evalvacija strateškega procesa NGP

Zagotavljanje zadostne participacije deležnikov v procesih oblikovanja politik je običajno velik izziv in terja sistematičen pristop, izdatne napore in strokovne kapacitete koordinacije deležnikov ter neprekinjeno spremljanje uspešnosti participacije. Predlagamo, da se za spremljanje participacije v strateškem procesu NGP uporablja sistematičen in transparenten pristop, kjer lahko kvantitativno opredelimo več dopolnjujočih se vidikov participacije. Ti morajo celovito opisati bistvene izzive participacije, ki jih lahko na podlagi ovrednotenja vidikov nenehno izboljšujemo.

Preglednica 14: Prikaz vsebine posameznih korakov zadnje faze procesa NGP

Koraki v fazi	Namen	Kdo izvrši	Kako ga izvrši	Rezultat projekta
Spremljanje participacije	Ocena uspešnosti uresničevanja participacije	Sekretariat gozdnega dialoga	Neprekinjeno spremljanje elementov (kazalnikov) intenzivnosti participacije	M4.3 (zasnova spremljanja participacije)
Projekcija stroškov procesa	Obvladovanje stroškov strateškega procesa NGP	Sekretariat gozdnega dialoga	Načrtovanje in spremljanje namenske porabe	M4.2 Zasnova participativnega procesa s stroškovnikom

Naš predlog povzema šest elementov participacije deležnikov, ki deloma gradi na preteklih poskusih zasnove sistema spremljanja participacije, kot je t.im. lestvica participacije državljanov Arnsteina (1969), ravni participacije Mosterta (2003) in meril participativnega procesa Rascheja (2005), deloma je plod dela projektne skupine. Šest elementov uspešne participacije je:

- *aktivnost* deležnika zrcali udejstvovanje deležnika z merjenjem stopnje vključenosti deležnika v strateški proces NGP
Vprašanje: ali imajo deležniki možnost aktivne vloge v participativnem procesu z izražanjem mnenj, idej in razpravljanjem o načrtovalskih možnostih (scenarijih)?
- *enakost* pomeni pravičnost pri vključevanju relevantnih deležnikov proces oziroma ali imajo vsi enake možnosti participacije
Vprašanje: ali imajo vsi deležniki enake možnosti vplivati na izid strateškega procesa?
- *transparentnost* kaže na odprtost procesa v smislu delitve informacij med deležniki ter jasnosti procesa sprejemanja odločitev
Vprašanje: ali so deležniki obveščeni o poteku strateškega procesa, kot tudi protokola oblikovanja strateškega dokumenta in sprejemanja odločitev na način, ki jim omogoča kompetentno zagovarjati svoje interese?
- *delitev moči* se zrcali v (ne)ravnovesju moči odločanja med deležniki
Vprašanje: ali oblasti delijo moč odločanja z ostalimi deležniki s tem ko dajo njihovim mnenjem formalni status v procesu sprejemanja odločitev?

- *prilagodljivost* se pokaže v sposobnosti sprejemanja sprememb in novih vložkov (inputov) deležnikov

Vprašanje: ali se participacija dogaja v času ko so bistvene zadeve (strateške teme, cilji, ukrepi) v kontekstu NGP še odprte in je o njih mogoče razpravljati?

- *doseg* zrcali obseg participativnega procesa in običajno pomeni ali je vključena široka paleta deležnikov, ali je to omejeno na nekaj predstavnikov skupine.

Vprašanje: ali je participacije omejena na majhno skupino predstavnikov deležniških skupin ali vključuje bistvene segmente celotne množice deležnikov?

Vsako od teh elementov je mogoče oceniti vsaj na tri-stopenjski lestvici visoko-srednje-nizko, na podlagi teh pa je mogoče celovito opredeliti stanje participacije. Različna stanja je mogoče pripisati tudi vsem organizacijskim oblikam participacije deležnikov, ki jih predlagamo v tem projektu.

Stanje participacije	Opis	Primernost za organizacijske oblike
Horizontalna participacija	Omogoča posvetovanje več deležnikov oziroma širokega nabora njihovih skupin.	Okrogle mize
Vertikalna participacija	Vključuje izbrano skupino deležnikov in je zelo intenzivna v smislu aktivnosti, notranje transparentnosti, prilagodljivosti in delitve moči.	Tematske delovne skupine
Osredotočena participacija	Vključeni le deležniki, ki so bistveni za podporo odločitvam in pridobivanje potrebnih informacij.	Priložnostni forumi
»Odločitev-oznanilo-zagovor«	Ta je omejena le na pridobivanje podpore za odločitve, ki so bile že sprejete.	Je pogosto kritizirana in neželena oblika.
Simbolična participacija	Aktivno vključuje veliko število deležnikov in ti imajo na voljo obilo informacij, vendar ti na odločitve nimajo pomembnega vpliva.	Ni želena oblika.
Intenzivna participacija	Ta omogoča neposreden dialog med predstavniki vseh deležnikov in jim daje možnost izmenjave znanja in stališč o relevantnih vprašanjih. Pri sprejemanju odločitev ta ne morejo biti spregledana.	Okrogle mize

V projektu smo pripravili tudi celovit stroškovni plan izvedbe strateškega procesa NGP, ki bo odločevalcem v pomoč pri opredelitvi procesa in njegovih dimenzij, kakor bo ustrezno razmeram v danem trenutku. Stroškovnik zajema stroške dela, materialne stroške organizacije dogodkov ter materialne stroške sodelovanja deležnikov. Bistvene postavke v razrezu stroškovnika so stroški dela vodje sekretariata (usmerjevalna skupina), odgovornih v uredniški skupini ter moderatorjev v tematskih delovnih skupinah. Skupen previden strošek je ocenjen na pribl. 0,75 mio EUR.

4 VIRI

Arnstein S.R. 1969. A ladder of citizen participation. JAIP, 35, 4: 216-224.

Balest J., Hrib M., Dobsinská Z., Paletto A. 2016. Analysis of the Effective Stakeholders' Involvement in the Development of National Forest Programmes in Europe. The International Forestry Review, 18, 1: 13-28. DOI: 10.1505/146554816818206122

Bisang K., Zimmermann W. 2002. National forest programmes: Context and first experiences in Europe and lessons for Switzerland. Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen. 153, 11:419-429. DOI: 10.3188/szf.2002.0419.

Bunnell, F. 1999. Forestry isn't rocket science – it's much more complex. Forum (Publication of the Association of British Columbia Professional Foresters) 6, 1: 7.

Cubbage F.W., O'Laughlin J., Bullock C.S. 1993. Forest Resource Policy. Wiley. Minnesota. ISBN: 978-0-471-62245-1.

Henry M., Réjou-Méchain M., Jara M.C., Wayson C., Piotto D., Westfall J.A., Fuentes J.M.M., Guier F.A., Lombis H.C., López E.C., Lara R.C., Rojas K.C., Del Aguila Pasquel J., Montoya A.J.D., Vega J.F., Galo A.J., Lopez O.R., Marklund L.G., Fabián, Milla., De Jesús Nívar Cahidez J., Malavassi E.O., Pérez J., Zea C.R., García L.R., Pons R.R., Sanquetta C.R., Scott C.T., Zapata-Cuartas M., Saint-André L.. 2015. An overview of existing and promising technologies for national forest monitoring. Annals of Forest Science, 72: 779–788. <https://doi.org/10.1007/s13595-015-0463-z>

Howlett M., Rayner J. 2006. Globalization and Governance Capacity: Explaining Divergence in National Forest Programs as Instances of “Next-Generation” Regulation in Canada and Europe. Governance, 19: 251-275.

Katila P. 2017. Forestry development priorities in Finnish national forest programmes. International Forestry Review, 19: 125-138. DOI: 10.1505/146554817822407411

Lovrić M., Lovrić N., Vuletić D., Martinić I. 2012. Development of the Concept and Implementation of National Forest Programs with Reference to Croatia. South-east European forestry, 3, 1: 49 – 60. <https://doi.org/10.15177/seeefor.12-06>

Mendes A.C. 2004. “Implementation Analysis of National Forest Programs.” In NFP Research: Its Retrospect and Prospect, ed. Peter Glück and Johannes Voitleithner. Publication Series of the BOKU Institute of Forest Sector Policy and Economics. 52. Vienna, University of Natural Resources and Applied Life Sciences.

Mostert E. 2003. Public participation and the European Water Framework Directive: A framework for analysis. Inception report of the HarmoniCOP project – Harmonising Collaborative Planning.

Program razvoja gozdov v Sloveniji (NPRG). 1996. Uradni list RS, 14/96. <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=NACP20>

Rasche K. 2005. Praktische Hemmnisse intensiver Partizipation – Eine Untersuchung anhand von fünf Wasserbauprojekten in Nordwest-Europa. Diploma thesis, University of Osnabrück.

Sasser E.N., Prakash A., Cashore B., Auld G. 2006. Direct Targeting as an NGO Political Strategy: Examining Private Authority Regimes in the Forestry Sector. *Business and Politics* 8, 3:1-32. DOI:10.2202/1469-3569.1163

Schanz H. 2002. National forest programmes as discursive institutions. *Forest Policy and Economics*. 4, 4: 269-279. [https://doi.org/10.1016/S1389-9341\(02\)00077-1](https://doi.org/10.1016/S1389-9341(02)00077-1)

Sunam R. K., Paudel N. S., Paudel G. 2013. Community Forestry and the Threat of Recentralization in Nepal: Contesting the Bureaucratic Hegemony in Policy Process. *Society & Natural Resources*, 26, 12: 1407–1421. <https://doi.org/10.1080/08941920.2013.799725>

Šinko M., Winkler I. 1998. The concept of national forest programmes and comparisons with the forest development programme in Slovenia. *Zbornik gozdarstva in lesarstva*. 56: 87-114. ISSN 0351-3114

Urbanová M. 2011. The National Forest Programme of the Czech Republic: an introduction of the 1993-2010 development. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, doi: 10.11118/ACTAUN201159030185

Winkel G., Sotirov M. 2011. An obituary for national forest programmes? Analyzing and learning from the strategic use of “new modes of governance” in Germany and Bulgaria. *Forest Policy and Economics*. 13, 2: 143-154. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2010.06.005>

5 PRILOGE

1. **M1.1** Vzpostavljena spletna stran projekta in profil na strokovnih družbenih omrežjih (v tem dokumentu: Priloga 1)
2. **M1.2** Začetna projektna konferenca (zapisnik delavnice)
3. **M1.3** Zaključni projektni sestanek (zapisnik sestanka)
4. **M2.1** Pregled in ocena vpliva aktualnih politik na svetovni (mednarodni) ravni
5. **M2.2** Pregled in ocena vpliva strateških in zakonodajnih določil na ravni različnih politik EU
6. **M2.3** Pregled in ocena strateških usmeritev na gospodarjenje z gozdovi na nacionalni ravni
7. **M3.1** Predlog metodologije za opredeljevanje strateške narave problema ali teme
8. **M3.2** Analiza ReNGP (povzetek rezultatov nacionalnih projektov vezanih na temo ReNGP in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi)
9. **M3.3** Sinteza zakonodajnih in drugih usmeritev za gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji
10. **M3.4 – M3.5 – M3.6** Tematska področja: seznam predlaganih strateških problemov, ciljev, usmeritev in kazalnikov zanje ter morebitnih programov
11. **M3.7** Predlog zgradbe strateškega dokumenta
12. **M3.8** Predlog metodologije za spremljanje implementacije in uspešnosti izvedbe nove strategije
13. **M4.1** Vzpostavljena deležniška delovna skupina
14. **M4.2** Zasnova participativnega procesa s stroškovnikom
15. **M 4.3** Zasnova spremljanja participacije

Priloga 1: Vzpostavljena spletna stran projekta in profil na strokovnih družbenih omrežjih

Pripravili smo vsebine o kontekstu in ciljih projekta ter ključnih aktivnostih skozi katere smo jih dosegli. Te so v slovenskem in angleškem jeziku ter na voljo na spletni strani vodilne raziskovalne organizacije, Gozdarskega inštituta Slovenije ter partnerske raziskovalne organizacije, Biotehniške fakultete na Univerzi v Ljubljani (Odd. za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire).

<https://www.gozdis.si/aktivni-projekti/proces-spremembe-in-dopolnitve-nacionalnega-gozdnega-programa--crp-v4-2219/>

<https://www.bf.uni-lj.si/sl/raziskave/raziskovalni-projekti/2022092111352548/proces-spremembe-in-dopolnitve-nacionalnega-gozdnega-programa>

Vsebina na spletni strani Gozdarskega inštituta Slovenije

Trajanje projekta:

2 leti (1.10.2022-30.9.2024)

Skupna vrednost projekta:

175.000 EUR

Financiranje:

Projekt (V4-2219) »Proces spremembe in dopolnitve nacionalnega gozdnega programa« po javnem razpisu za izbiro raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa »Naša hrana, podeželje in naravni viri« v letu 2022, financirata Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (50 %) ter Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (50 %).

Projekt bo obravnaval šest ključnih izzivov:

- razmere v gozdno-lesnem sektorju so se bistveno spremenile, drugačno je tudi socio-ekonomsko in politično okolje v katerem deluje gozdno-lesni sektor,
- podnebne spremembe vplivajo na gozd in gozdarstvo bistveno hitreje od pričakovanj,
- številne politike na EU (npr. EU strategija za gozdove, strategija za biotsko raznovrstnost, strategija za varstvo tal) in mednarodni ravni imajo konkretne vplive na gozdno politiko na nacionalni ravni,
- spremembe organiziranosti gospodarjenja z gozdovi v državni lasti,
- spremembe odnosa zasebnih lastnikov do svojih gozdnih posesti,
- pričakovanja javnosti do gozdov in njihovih storitev ter gozdarstva so vse bolj kompleksna.

Ti kažejo na potrebo po spremembah edinega strateškega dokumenta nacionalnega gozdarske politike, kar zrcali **glavni namen projekta:** pripraviti (i) predlog ključnih ciljev in ukrepov s katerimi bi srednje- in dolgoročno usmerjali razvoj gozdov, kot osnovo za razvoj celotnega

gozdno-lesnega sektorja, (ii) seznam kazalnikov za spremljanje tega razvoja, ter (iii) predlog strukture in vsebine novega strateškega dokumenta, ki bi obravnaval ključne probleme pri gospodarjenju z gozdovi, ter je hkrati primerljiv s podobnimi strateškimi dokumenti na mednarodni ravni.

Cilj projekta je razviti postopek obnove nacionalnega gozdnega programa, ki naj bi bil tesno povezan s platformo gozdnega dialoga, kar bi zagotovilo participativno okolje za oblikovanje strateških prioritet ter ukrepov in programov za njihovo uresničevanje.

Z metodološkim 'know-how' in rezultati praktičnega testiranja pristopa želimo Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zagotoviti strokovno podporo, predvsem v postopkovnem kontekstu.

Glavni rezultati projekta:

Trije ključni rezultati pretežno zrcalijo splošni namen projekta zato, razumljivo, neposredno prispevajo k njegovemu doseganju. Najpomembnejši rezultati torej so:

- metodologija za opredeljevanje strateškega pomena problemov oziroma področij,
- struktura dokumenta strateškega načrta za Slovenijo,
- pristop spremljanja učinkovitosti participativnega postopka pri obnovi strateškega programa.

Delovni sklopi projekta:

DS1: Koordinacija in diseminacija

DS2: Priprava pregleda in ocena vpliva aktualnih politik

DS3: Evidentiranje nabora ključnih problemov prihodnjega razvoja gozdov in gozdarstva v Sloveniji, priprava nabora ciljev, kazalnikov in ukrepov ter priprava predloga strukture strateškega dokumenta

DS4: Predlog izvedbe gozdnega dialoga

Vsebinski opis projekta

Raziskovalni projekt »Proces spremembe in dopolnitve nacionalnega gozdnega programa« obravnava pomemben problem strateške dimenzije strateškega upravljanja z gozdnimi viri in hkrati gozdarskim sektorjem, ki ga naslavlja tudi povsem nove evropske pobude s področja gozdarstva, biotske raznovrstnosti, varstva tal, podnebnih sprememb in biogospodarstva. Projekt bo obravnaval nekaj ključnih izzivov, ki se nanašajo na: (1) razmere v gozdno-lesnem sektorju, (2) podnebne spremembe, ki na gozdove vplivajo hitreje od pričakovanj, številne politike na ravni Evropske unije, ki imajo konkretne vplive na gozdno politiko na nacionalni ravni, (3) spremembe organiziranosti gospodarjenja z gozdovi v državni lasti, (4) spremembe odnosa zasebnih lastnikov do svojih gozdnih posesti in (5) pričakovanja javnosti do gozdov in njihovih storitev ter gozdarstva. Glavni namen raziskovalnega projekta je pripraviti (i) predlog ključnih ciljev in ukrepov s katerimi bi srednje- in dolgoročno usmerjali razvoj gozdno-lesnega sektorja, ter (ii) seznam kazalnikov za spremljanje tega razvoja. Poleg tega je nujno pripraviti predlog strukture in vsebine novega strateškega dokumenta, ki bi obravnaval ključne probleme pri gospodarjenju z gozdovi, ter je hkrati primerljiv s podobnimi strateškimi dokumenti na mednarodni ravni. Cilj projekta je razviti postopek obnove Resolucije o nacionalnem gozdnem programu, ki naj bi bil tesno povezan s platformo gozdnega dialoga kar bi zagotovilo participativno okolje za oblikovanje strateških prioritet ter ukrepov in programov za njihovo uresničevanje.

Sestava projektne skupine

- Špela Pezdevšek Malovrh
- Zala Uhan

Faze projekta in njihova realizacija

Projekt je vsebinsko razdeljen na štiri delovne sklope. Prvi delovni sklop (DS1) se nanaša na koordinacijo in diseminacijo rezultatov. Drugi delovni sklop (DS2, Priprava pregleda in ocena vpliva aktualnih politik) projekta obravnava sistem ciljev ter usmeritev politik na globalni in evropski ravni v smislu vpliva na nacionalno politiko gospodarjenja z gozdovi. Tretji delovni sklop (DS 3, Evidentiranje ključnih problemov prihodnjega razvoja gozdov in gozdarstva v Sloveniji, priprava nabora ciljev, kazalnikov in ukrepov) zajema obravnavo vplivov Resolucije o Nacionalnem gozdnem programu (ReNGP) na upravljanje z gozdovi v Sloveniji ter navezavo na učinke ostalih (tudi mednarodnih) politik (v DS2). V tretjem delovnem sklopu bo pripravljen tudi predlog strukture strateškega dokumenta, ki bo zajemal ključne probleme oziroma izzive upravljanja z gozdnimi ekosistemi in gozdarskega sektorja in hkrati ponujal prostor za opredelitev možnih rešitev. Četrty delovni sklop (DS4, Predlog izvedbe gozdnega dialoga) se nanaša na oblikovanje zasnove participativnega procesa oziroma gozdnega dialoga za pripravo nove strategije za gospodarjenje z gozdovi.